

કૃષા છે સૂર્યસામ માયા છે ખંધકાર, જ્વાં કૃષા ત્વાં નહીં માયાનો આધિકાર

માયાના સાધનો

હરે કૃષા આંદોલનની પત્રિકા

ફેબ્રુઆરી ૨૦૨૨

પૃષ્ઠ : ૩૫ / -

ભગવાન શ્રીકૃષા
પ્રત્યે અનાસક્તિ
આપણા દુઃખનું
કારણ છે.

શાંતિ કેવી
રીતે મળે છે ?

ભગવદ् દર્શન

હરે કૃષ્ણા આંદોલનની પત્રિકા
વર્ષ - ૧૭, અંક ૧૦, ફેબ્રુઆરી ૨૦૨૨

ભગવદ् દર્શન હરે કૃષ્ણા આંદોલનની અંગ્રેજી પત્રિકા - **BACK TO GODHEAD** ની અધિકૃત ગુજરાતી આવતિ છે, જેની શરિયાત હરે કૃષ્ણા આંદોલનના સંસ્થાપક આચાર્ય કૃષ્ણાખૃપામૂર્તિ શ્રી શ્રીમદ્ એ. સી. ભક્તિવેદાંત ત્વામી શ્રીલ પ્રભુપાદે ૧૯૮૪ માં પોતાના ગુરુ શ્રી શ્રીમદ્-ભક્તિસિદ્ધાંત સર્વત્વતી મહારાજની આજ્ઞા અનુસાર કરી છે।

ભગવદ् દર્શન સમગ્ર માનવતાને આધ્યાત્મિક માર્ગ પર લઈ જવા માટેનું સાંકૃતિક સાધન છે. જેનો ધ્યેય આ પ્રમાણે છે :

૧. સત્ય અને જીવ, જીવ અને ચૈતન, નિષ્ઠા અને અગિત્યના મેદને લોકોને શાશ્વતાના આધારે સમજાવવો.
૨. ભૌતિકતાવાદના દોષો જાણવા.
૩. વેદિક સંસ્કૃત અનુસાર આધ્યાત્મિક ખુલનાં પ્રશિક્ષણ આપવું.
૪. વૈદિક સંસ્કૃતિની રક્ષા અને પ્રયાર કરવો.
૫. ભગવાન શૈતલથ મહાભાગુના ઉપદેશ અનુસાર ભગવાનના દિવ્ય નામનું સેર્કીરન કરું.
૬. પૂર્વી પુરુષોત્તમ ભગવાન શ્રીકૃષ્ણનું સરણ કરવા અને એમની રેવા કરવા માટે સર્વ જીવોની નન્દ ભાવે મદદ કરવી.

ભગવાન શ્રીકૃષ્ણા પ્રત્યે અનાસક્તિ

04

આપણા હુઃખનું કારણ છે.

12

શાંતિ કેવી રીતે મળે છે ?

18

ભગવદ્ગીતાભાંથી આત્માના

22

વિજ્ઞાનની સરળ સમજૂતી

26

હરે કૃષ્ણા એક્ષપ્રેસ

29

પરમેશ્વર શ્રીકૃષ્ણા

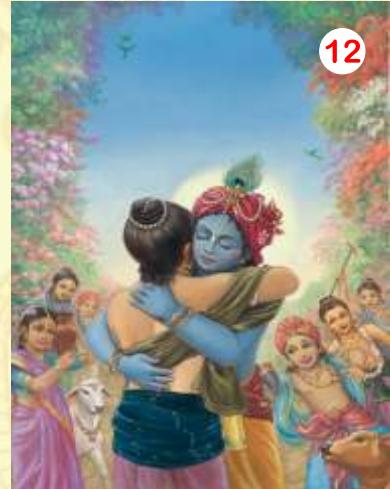
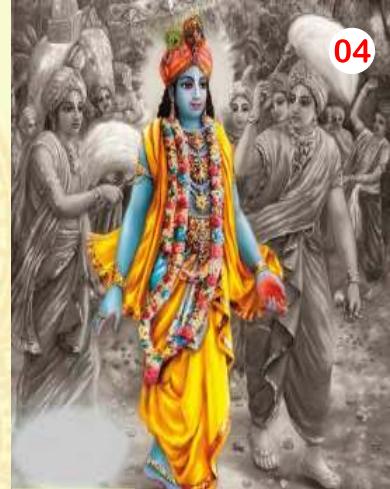
31

માયાના સાધનો

31

કૃષ્ણા કારા સુખ સગવડ પ્રાપ્ત કરો

31

09 ઉપદેશ કથા

22

10 મહાભારત

11 વૈખાંખ દિનદર્શિકા

17 શ્રીમદ્ ભાગવતમ्

33 ભગવદ્ગીતા - તેના મૂળ રૂપે

34 તંત્રી લેખ

બી.બી.ટી.ના સમન્વયક તથા ટ્રસ્ટી : - પ. પૂ. ગોપાલકૃષ્ણ ગોવાયામી મહારાજ, પ. પૂ. જી અદેતસ્વામી મહારાજ.

સપાદક : યશોપ્રીનેન દાસ (નં. ૦૮૯૨૩૨૮૨૩૬૨)

ઉપરંપદક : રામ ત્રિરિપારી દાસ (નં. ૦૮૯૨૩૨૮૨૩૬૨)

સહયક : સુભદ્રાધિપતિના દેવી દારી

ઉત્પાદન : ભક્ત પણવંત

કલા નિર્માતા : ભક્ત વિમલકુમાર

પ્રસાર વ્યવસ્થાપક : રાધેશ દાસ, વિદ્યુત દાસ, વિશ્રુત દાસ,

કાન્દુપિયા દાસ, વિદ્યુત દાસ, વિશ્રુત દાસ

કેંદ્રીકૃષ્ણા સંસ્કૃતાની ભક્તોના નામો, ભગવાનના જાણવા ટેમના ભક્તોના નામ જાણે દાસ અને દાસ પ્રભુવા ડારીને આપવામાં આવે છે. દા.ન. જીઓનું દાસ, ગંગાધીરી દારી.

અંતરરાષ્ટ્રીક ભક્તિવેદાંત બુક ટ્રસ્ટ સાંચારિકાર સુરક્ષિત

(ભક્તિ વેદાંત બુક ટ્રસ્ટના ટ્રસ્ટી જીયકૃત સ્થાપી)

૨૦૦૪ ભક્તિવેદાંત બુક ટ્રસ્ટ,

મુદ્રક અને પ્રકાશક : ઊજાલ જાહુ કારા

ભક્તિવેદાંત બુક ટ્રસ્ટ ; પ્રકાશન સ્થાન :

૩૩, જાનકી કુરીર, સ્ટેર્ટ બેક ઓફ સોરાઝી સાધે, જીઝ,

મુંબઈ - ૪૦૧૮૮ ; મુદ્રણ : હરે કૃષ્ણ ઈપેઝુસ, 'હુંગ' બનન',

કોલેજ રોડ, આંદહ નગર સોસાઈટી સાધે, વીલોમોરા' ૩૮૬ ૩૨૧

સપાદક :- યશોપ્રીનેન દાસ, શ્રી શ્રી રામાયણ ધાર્મ, સર્લાહીં,

ગાંધીનગર લાઈંચ અમદાવાદ - ૩૮૦ ૦૧૮, ભારત.

ભગવદ્ દર્શન પત્રિકા વર્ષાંથી ભાર વખત પ્રકાશિત થાય છે. મૂલ : રૂ. વાર્ષિક : ૨૦૦/-

રૂ. બે વર્ષ : ૪૦૦/- રૂ. પાંચ વર્ષ : ૧૦૦૦/- રૂ. દશ વર્ષ : ૧૫૦૦/- આજીવન - ૩૦૦૦/- તે કોઈ

પણ મુલાયા સાથે બની શકો છો. મીનોર્ડ ભગવદ્ દર્શનના નામો મોકલ્યો શરૂઆતાંનો મોકલ્યો

વખતે કે સપાદક સાથે પર વ્યધાર કરતે વખતે પોતાનું સંપૂર્ણ નામ તથા નિનોડ સાથે સરણમું

સચ લખારે વખતું, તો સરનાયાંનું કેરાર થયો હો તો તોરત આશ કર્યો. યેક કારા રંગ મોકલ્યો

શેં તો કેદે 'ઇસ્કોન' - ISKCON 'ના-નાયે મોકલ્યો. નાસરગામાના યેક પર ક્રિશન ઉદ્દરૂં,

સંપાદક કર્યાય : ભગવદ્ દર્શન, ઇસ્કોન મેર્ટ, બી. પોર્ટિકેટરિક કોરેજની સામે,

પદ્મભ વિષયાંગ રૂપ : ૩૮૧૧૨૦ ફોન : (૦૨૬૬૨) ૨૩૦૦૬૬, ૨૩૩૦૧૦.

ભગવાન શ્રીકૃષ્ણ પત્યે અનાસક્તિ આપણા હુઃખનું કારણ છે.

“હે રાજા, જેમ સમુદ્રમાં મોટા અને શક્તિશાળી અજગાર નાના અને દુર્બળ જળચરને ગળી જાય છે એવી જ રીતે પરમ ભગવાને પૃથ્વી પરનો ભાર ઓછો કરવા માટે શક્તિશાળી યદુઓને નાનાઓનો વધ કરવામાં લગાવ્યા.” (શ્રીમદ્ ભાગવતમ્ ૧.૧.૨૫-૨૬)

‘અસ્તિત્વ માટે સંધર્ષ’ અને ‘શક્તિશાળીનો વિજયની’ પાછળ આ જ સિદ્ધાંત છે. પ્રકૃતિનો નિયમ એ છે કે શક્તિશાળી દુર્બળ પર શાસન કરે છે. શ્રીમદ્ ભાગવતમ્ (૧.૧.૩.૪૭)માં કહેવામાં આવ્યું છે કે,

અહૃત્તાનિ સહૃત્તાનામપદાનિ યતુષ્પદામ્ ॥

જગૂનિ તત્ત્ર મહતાં જીવો જીવસ્ય જીવનમ્ ॥

“જેના હાથ નથી તે હાથવાળાના શિકાર બની જાય છે અને જેના પગ નથી તેઓ ચારપગવાળાના. દુર્બળ શક્તિશાળીઓને અધિન હોય છે અને સાધારણ નિયમ છે કે એક જીવ બીજા જીવનો ખોરાક છે.” એક જીવ બીજા જીવને ખાઇને જીવિત રહે છે, જેના હાથ નથી, તે હાથવાળા પશુઓનું ભોજન બને છે.

જેઓ પશુઓને ખાય છે, તેઓ પશુ છે. તેઓ માનવ નથી. જો કે તેમનું રૂપ માનવ જેવું છે, તેઓને માનવી નહીં કહી શકાય. જ્યારે વ્યક્તિ સત્ય, સુસંસ્કૃત હોય છે, ત્યારે તેને માનવ કહી શકાય છે. જો તે સત્ય નથી અને જો તે સુસંસ્કૃત નથી, તો તે માત્ર બે હાથ વાળું એક પશુ જ છે. સત્ય સંસ્કૃતિનો પ્રારંભ “આર્થ” પરિવારોમાં થાય છે. “આર્થ” નો અર્થ છે, “પ્રગત.” તે લોકો જેમણે આધ્યાત્મિક ચેતનામાં પ્રગતિ કરી છે.

ડાર્વિનનો મત હતો કે પ્રારંભમાં કોઈ સુસંસ્કૃત વ્યક્તિ ન હતા, પરંતુ ધીરે ધીરે સત્ય લોકોનો વિકાસ થયો. ડાર્વિન જાણતો નહતો કે વાસ્તવમાં કંપિક વિકાસ-છવોલ્યુશન શું છે. કંપિક વિકાસનો અર્થ છે, સત્ય બનવું અથવા કૃષ્ણાભાવનામાં પ્રગતિ કરવી. વાસ્તવિક માનવ બનવા માટે તમે અવશ્ય સુસંસ્કૃત તથા આધ્યાત્મિક ચેતનામાં પ્રગત હોવા જોઈએ.

આધ્યાત્મિક ચેતનાનો વિકાસ

આ ચેતનાનો વિકાસ ધીરે ધીરે થાય છે. તે સ્તર પર આવવા માટે સમાજનું અવશ્ય વિભાજન કરવું જોઈએ. શ્રીકૃષ્ણા ભગવદ્ગીતા (૪.૧.૩)માં કહે છે,

ચાતુર્બીયં મયા સૃષ્ટ ગુણકર્મવિસાગશા: । પ્રકૃતિ ત્રણ

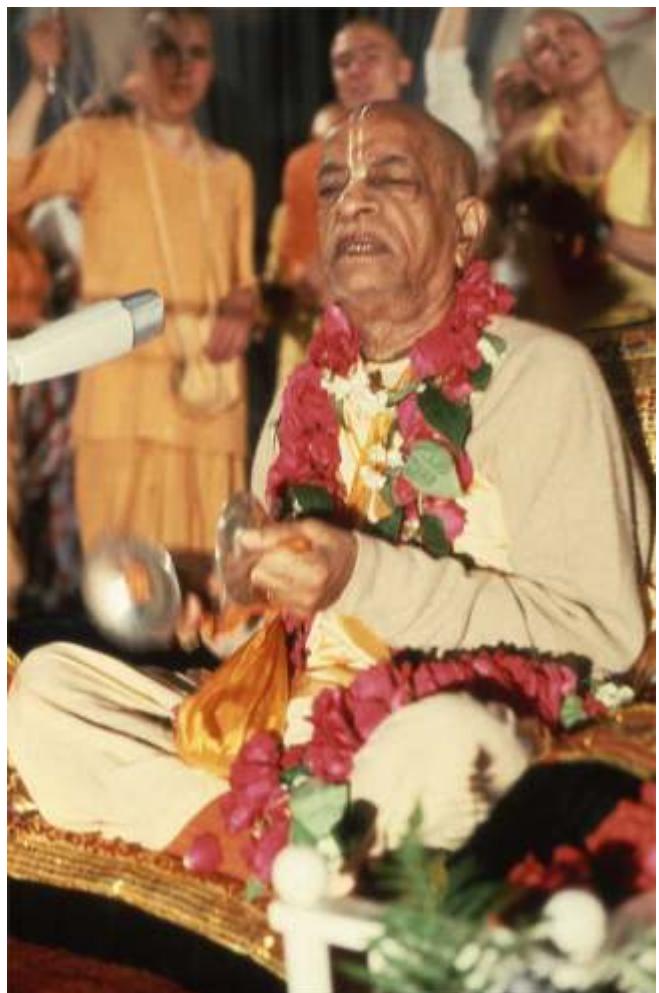
ગુણો તથા તેનાથી સંબંધિત કાર્ય અનુસાર માનવ સમાજના ચાર વિભાગ મારા દ્વારા બનાવવામાં આવ્યા છે.”

પશુઓની વચ્ચે કોઈ વિભાજન થતું નથી. બધા એક જ સ્તર પર હોય છે. પરંતુ, માનવ જીવનનો ઉદેશ કૃષ્ણાભાવનાનો વિકાસ કરવાનો છે, તેથી તેના માટે કોઈ પદ્ધતિ હોવી જરૂરી છે. વ્યક્તિએ અવશ્ય વર્ણાશ્રમ ધર્મ-ચાર સામાજિક વિભાગ અને ચાર આધ્યાત્મિક વિભાગ-ના સ્તર પર આવવું જોઈએ. આ વિભાગ સ્વયં કૃષ્ણ દ્વારા બનાવવામાં આવ્યા છે. અને આ વ્યવસ્થા દ્વારા આપણે કંપિક રૂપે જીવનના ઉદેશને સમજી શકીએ છીએ.

વર્ણાશ્રમાચારવતા પુરુષોણં પર: પુમાન્ ।

વિષ્ણુરાધ્યતે પન્થા નાન્યતત્તોષ્કરણમ્ ॥

“પરમ ભગવાન વિષ્ણુની આરાધના વર્ણ તથા આશ્રમમાં નિર્ધારિત નિયત કર્માના પાલન દ્વારા કરવામાં આવે છે. પરમ ભગવાનને સંતુષ્ટ કરવાનો બીજો કોઈ

ભૌતિક જીવનનો અર્થ છે, ભગવાન શ્રીકૃષ્ણાથી
અનાસક્તિ. અનાસક્તિ આપણા હુઃખનું કારણ છે.
આપણો શ્રીકૃષ્ણાના અંશ છીએ. તેથી આપણો તેમના
ઉપદેશ અનુસાર જ કાર્ય કરવું જોઈએ.

માર્ગ નથી. વ્યક્તિએ અવશ્ય વર્ણ અને આશ્રમની
પદ્ધતિમાં સ્થિત થવું જોઈએ.” (વિષ્ણુ પુરાણ ત.૮.૬)

વર્ણાશ્રમ ધર્મનો આશય આપણાને
પાશવિક સ્થિતિમાંથી માનવીય સ્થિતિ સુધી લાવવાનો છે.
ભૌતિક જીવનનો અર્થ છે, ભગવાન શ્રીકૃષ્ણાથી
અનાસક્તિ. અનાસક્તિ આપણા હુઃખનું કારણ છે.
આપણો શ્રીકૃષ્ણાના અંશ છીએ. તેથી આપણો તેમના
ઉપદેશ અનુસાર જ કાર્ય કરવું જોઈએ.

આધ્યાત્મિક ચેતનાનો વિકાસ સ્વયંને શરીરને ન
સમજીને આત્મા સમજવાના પ્રારંભથી થાય છે. અહું
ધ્રસ્તાવિસ્તિ, બ્રહ્મ નો અર્થ છે આત્મા. માનવ સત્યતાનો
પ્રારંભ આ સમજથી થાય છે, કે આપણો આત્મા
છીએ. યદુઃ શ્રીકૃષ્ણાના વંશજ છે. તેથી તેઓ અવશ્ય
શક્તિશાળી હશે. તેઓ બધી જ જગ્યાએ યુદ્ધ કરી રહ્યા
હતા અને બધી જગ્યાએ વિજય પ્રાપ્ત કરી રહ્યા હતા. તેથી
તેઓ પૃથ્વી પરનો ભાર હતા. જ્યારે કોઇ બહુ જ
શક્તિશાળી થઈ જાય છે અને પોતાની શક્તિનો
દુરૂપયોગ કરે છે, તે પૃથ્વી પર ભાર બની જાય છે.

તમે તમારી શક્તિનો દુરૂપયોગ કરી શકો નહીં.
તમને શક્તિ ભગવાન શ્રીકૃષ્ણ દ્વારા પ્રાપ્ત થાય છે. જો
તમે તેનો દુરૂપયોગ કરશો, તો તમે ભારૂપ બની જશો.
જેવો જ ભાર વધે છે, જેવો જ શક્તિનો દુરૂપયોગ થાય
છે, તદાત્માનં સૂજાભ્રાણ શ્રીકૃષ્ણ આવે છે. જ્યારે
શ્રીકૃષ્ણો જોયું કે તેમનો વંશ આટલો બધો શક્તિશાળી
બની રહ્યો છે, તેઓને મારવા માટે શ્રીકૃષ્ણો તેમની યુદ્ધ
કરવાની પ્રવૃત્તિને અરસ-પરસ યુદ્ધ કરવામાં લગાવી
દીધી અને તેઓ બધા મરી ગયા.

યુદ્ધ ભાવનાનો દુરૂપયોગ

યુદ્ધની આવશ્યકતા છે. પરંતુ, તમારે તમારી
યુદ્ધભાવનાનો દુરૂપયોગ કરવો જોઈએ નહીં. આજના
સમયમાં જેવા જ રાજનીતિજ્ઞો જુએ છે કે તેઓ યોગ્ય રીતે

બ્યવસ્થાપન નથી કરી રહ્યા અને દેશમાં અવ્યવસ્થા છે, તો
તેઓ તરત જ યુદ્ધની ઘોષણા કરી દે છે, જેનાથી બધાનું
ધ્યાન એ તરફ જતુ રહે અને હલચલ સમાપ્ત થઈ જાય. તે
પ્રકારના યુદ્ધની આવશ્યકતા નથી. પરંતુ યુદ્ધ તો
પહેલાથી જ ચાલી રહ્યું છે- જીવનના અસ્તિત્વ માટે
સંધર્ષ.

શ્રીકૃષ્ણ આપણાને બતાવી રહ્યા છે કે આ
જગતમાં કેવી રીતે બધું ચાલી રહ્યું છે. ગર્ભનિરોધકો દ્વારા
જનસંખ્યા ઓછી કરવાની જરૂર નથી. પ્રકૃતિ દ્વારા યુદ્ધ,
દુકાળ, મહામારી દ્વારા બહુ મોટી માત્રામાં જનસંખ્યા
સ્વયં જ ઓછી થઈ રહી છે. તમે જનસંખ્યા ઓછી કરવા
માટે પાપ શા માટે કરો છો? અનાવશ્યક રૂપે કૂતરા-
બિલાડાની જેમ બાળકો શા માટે પેદા કરો છો? શ્રીમદ્
ભાગવતમ્ (૫.૫.૧૮) કહે છે, “જો તમે બાળકોને
જન્મ-મૃત્યુના ચક્રમાંથી મુક્ત નથી કરી શકતા તો માતા
કે પિતા બનો નહીં.” તે માતા-પિતાની જવાબદારી છે.
આ સમજ વૈદિક સત્યતાનો ભાગ છે.

મારા ગુરુ મહારાજ કહેતા હતા, “હું સંન્યાસી
છું. હું વિવાહિત નથી, અને હું વિવાહ કરવા યોગ્ય પણ
નથી. પરંતુ, જો હું કૃષ્ણભાવનાભાવિત બાળકોને પેદા
કરી શકત, તો હું સો વાર વિવાહ કરત”

વિવાહ ઇન્દ્રિતૃપ્રિતિ માટે નથી, વિવાહ સારા
કૃષ્ણભક્ત બાળકોની ઉત્પત્તિ માટે છે. અમારો ઉદેશ્ય
કૂતરા-બિલાડા પેદા કરવાનો નથી. હવે સારા ચરિત્ર અને
સારી બુદ્ધિવાળા કૃષ્ણભક્ત સજ્જનોને પેદા કરવાની
જરૂર છે.

કેવળ દેખાડવા માટે

યદુઓ અવાંશિકિત બાળકો ન હતા. બધાં જ
દેવતાઓ યદુ બનીને શ્રીકૃષ્ણ લીલામાં ભાગ લેવા માટે
આવ્યા હતા. જ્યારે શ્રીકૃષ્ણ પૃથ્વી પર આવ્યા તેમના
અંતરંગ સેવકો પણ અલગ અલગ રૂપ લઈને સહાયતા

પ્રકૃતિ દ્વારા યુદ્ધ, દુકાળ, મહામારી દ્વારા બધું મોટી માત્રામાં જનસંઘ્યા સ્વયં જ ઓછી થઇ રહી છે.

કરવા માટે પ્રગટ થયા. તેથી જ્યારે શ્રીકૃષ્ણ પાછા જવા માંગતા હતા ત્યારે તેઓ પોતાના પાર્શ્વથી સાથે પાછા જવા માંગતા હતા, જેઓ તેમની સાથે સહાયતા કરવા માટે આવ્યા હતા. તેથી યદુઓનું અરસ-પરસ યુદ્ધ માત્ર બાધ્ય પ્રદર્શન છે. વાસ્તવિક ઉદેશ્ય હતો કે શ્રીકૃષ્ણ તેઓને પોતાની સાથે લઈ જવા માંગતા હતા.

સાધારણ રીતે જ્યારે કોઈ આવશ્યકતાથી વધારે શક્તિશાળી બની જાય છે અને જગતમાં અશાંતિ પેદા કરે છે તે ભાર છે અને તે પ્રકારના ભારને શ્રીકૃષ્ણાની ઇચ્છા દ્વારા સમાપ્ત કરવામાં આવે છે. તેમના માટે કંઈક વિપત્તિ જેમ કે યુદ્ધ, મહામારી, દુકાળ હોવું જોઈએ અને ત્યારે બધું જ સમાપ્ત થઇ જશે.

માનવ સમાજમાં આપણું કર્તવ્ય એ સમજવાનું છે કે આપણો શ્રીકૃષ્ણાના શાશ્વત અંશ છીએ અને તેમની સાથે પોતાના સંબંધને ભૂલીને આપણો આ ભौતિક જગતમાં આવ્યા છીએ, જ્યાં જીવનના અસ્તિત્વ માટે કઠોર સંઘર્ષ કરવો પડે છે.

આપણો ભौતિક શક્તિના સંપર્કમાં છીએ અને આપણની ઇચ્છા અનુસાર આપણો વિભિન્ન શરીર જેમ કે, જળચર, વૃક્ષ, પક્ષી વગેરે પ્રાપ્ત થઇ રહ્યા છે. તે આપણની સમસ્યા છે. તેથી માનવ સભ્યતા ત્યારે પ્રારંભ થાય છે, જ્યારે લોકો આ સમસ્યાનું સમાધાન કરવાનો પ્રયાસ કરે છે, નહિ તો પશુ જીવન છે. પશુ દિવસ-રાત ભોજન, ઇન્દ્રિયતૂપ્તિની શોધમાં જ રહે છે. તે માનવ સભ્યતા નથી.

માનવ સભ્યતા માટે તપસ્યા આવશ્યક

માનવ જીવન તપસ્યા માટે છે. તમારે તમારી જવાબદારી જાણવી જોઈએ અને તપસ્યા કરવાનું શીખવું જોઈએ. આ થોડી તપસ્યા છે- વ્યભિચાર નહિ, જુગાર નહિ, માંસાહાર નહિ, અને નશાપાન નહિ. માસાંહાર વિના કોણ મરી રહ્યું છે? અમારા અનેક શિષ્યો છે અને બીજા પણ અનેક વૈષ્ણવો છે, જેઓ ક્યારેય માંસ ખાતા નથી. શું તેઓ મરી રહ્યા છે? માંસાહાર માત્ર એક બરાબ ટેવ છે. તેથી તમારે અવશ્ય તપસ્યાનો અભ્યાસ કરવો જોઈએ. પ્રારંભમાં માંસ છોડવું થોડું મુશ્કેલ પડે છે. પરંતુ એમાં કોઈ મુશ્કેલી નથી. એક સજજને મને કહ્યું, “હું માંસ ખાવાનું છોડી શકતો નથી. હું ઇચ્છુ દું પણ નથી છોડી શકતો.”

અભ્યાસ, કંઈ પણ જેનો તમે અભ્યાસ કરો છો તે ટેવ બની જાય છે અને ટેવ આપણો સ્વભાવ બની જાય છે.

“ને તમે બાળકોને જન્મ-મૃત્યુના ચક્કમાંથી મુક્ત નથી કરી શકતા તો માતા કે પિતા બનો નહીં.” તે માતા-પિતાની જવાબદારી છે.

માનવ સમાજમાં આપણું કર્તવ્ય એ સમજવાનું છે કે આપણે
શ્રીકૃષ્ણના શાશ્વત અંશ છીએ અને તેમની સાથે પોતાના સંબંધને
ભૂલીને આપણે આ ભौતિક જગતમાં આવ્યા છીએ, જ્યાં જીવનના
આસ્તિત્વ માટે કઠોર સંઘર્ષ કરવો પડે છે.

તેથી ભક્તોના સંગમાં તપસ્યાનો અભ્યાસ કરવાનો
પ્રયાસ કરો.

શ્રીમદ્ ભાગવતમૂર્તમાં (૬.૧.૧૩)માં કહેવામાં
આવ્યું છે તપસા યસ્તયર્થે, તપસ્યાનો પહેલો સિદ્ધાંત
બ્રહ્મચર્ય છે. જે બાળકોની ઉત્પત્તિ સિવાય ક્યારેય સંભોગ
નથી કરતો, તેને પણ બ્રહ્મચારી કહેવામાં આવે છે.

કૃષ્ણભાવનામૃત આંદોલન બહુ જ મહત્વપૂર્ણ

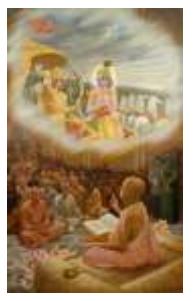
છે. આ સમગ્ર માનવ સમાજમાં સામાજિક, રાજનીતિ,
ધાર્મિકતાને નવી દિશા પ્રદાન કરી રહ્યું છે. તેમણે અત્યંત
જવાબદારી અને આત્મસંયમિત હોવું જોઈએ.
પરિસ્થિતિને સમજવાનો પ્રયાસ કરો. શ્રીકૃષ્ણનું શરણ
લો, ત્યારે બધું જ સફળ થઇ જશો.

આપનો ઘણો ઘણો આભાર

હરે કૃષ્ણ
હરે કૃષ્ણ
કૃષ્ણ કૃષ્ણ
હરે હરે ।
હરે રામ
હરે રામ
રામ રામ
હરે હરે ॥

શ્રીલ પ્રભુપાદનો વ્યવહાર

ઉર્મિલા દેવી દાસીઃ મને એ બાબત અચંબામાં નાખતી કે શ્રીલ પ્રભુપાદ લોકોના પ્રશ્નોના જવાબ તેઓ જે રીતે અપેક્ષા રાખે છે, તે રીતે આપતા નહોતા, પરંતુ તેઓ પોતાની રીતે જવાબ આપતા. પ્રભુપાદ મારા પિતાજી સાથે પણ એક ભિત્ર જેવા હતા. પ્રથમ જવાત તેઓ એક હંગામી તે એ કે- “અરે, મેં તમને પહેલા જોયા છે.” મારા પિતાજી એક હંગામી કહ્યું- “હા, પહેલા બે વખત.” તેમણે કહ્યું. “અરે, તો હવે તમે કેમ છો.” જેમ કે તેઓ તેમના કોઈ પુરાણા ભિત્રને મળી રહ્યા હોય, ઘણાં જ આવકાર અને ભિત્રતા સાથે કે જેથી તમે એવો અનુભવ કરો કે પ્રભુપાદ તમને જોઈને ઘણા જ ખુશ છે અને તમે તે જ વ્યક્તિ છો કે

જેને મળવા માટે તેઓ એકદમ આતુર હતા. તેઓ તમને કેવી સુંદર રીતે યાદ કરે છે. ઘણી વખતે તમે કોઈને મળો છો, વિશેષ કરીને કોઇ એકદમ વ્યસ્ત વ્યક્તિને. તમને એવો અનુભવ થાય છે કે તમે તે વ્યક્તિનો સમય લઈ રહ્યા છો અને તે વ્યક્તિ સંબંધને કારણે તમને જોઈ રહી છે કે વાતો કરી રહી છે. પ્રભુપાદ ક્યારેય આવી અનુભૂતિ કરાવતા નહીં. તેઓ તમને એવી અનુભૂતિ કરાવશે કે તેમને મળવા માટે તેઓ તેમનું બધું જ કામ એક બાજુએ મૂકી દેશે અને તેઓ તમારી સાથે રહેશે કારણ કે તેઓ તમને ઘણા જ પસંદ કરે છે.

મહાભારત

ઉગ્રશ્રવાજી દ્વારા મહાભારતની કથા

- જય દામોદર દાસ

અષ્ટાવક્ષણા જન્મ અને શાસ્ત્રાર્થની કથા

આ પ્રમાણો કેટલીકવાર કરવા છતાં જ્યારે મારા વજનમાં કબૂતર જેટલું ન થયું તો તેઓ સ્વયં ગ્રાજવામાં બેસી ગયા. આ જોઈને બાજ બોલ્યો, “હે ધર્મજી ! હું ઇન્દ્ર છું અને આ અભિન દેવ છે, અમે તમારી ધર્મનિષ્ઠાની પરીક્ષા લેવા માટે જ તમારી યજશાળામાં આવ્યા હતા. રાજન્ ! જ્યાં સુધી સંસારમાં લોકોને તમારું સ્મરણ રહેશે, ત્યાં સુધી તમારો સુયશ અચળ રહેશે અને તમે પુણ્ય લોકનો ભોગ કરશો..” રાજાને આ પ્રમાણો કહીને, તે બંને દેવલોકમાં ચાલ્યા ગયા. મહારાજ ! આ પવિત્ર આશ્રમ તે જ મહાનુભાવ રાજા ઉંશીનરનો છે. આ ઘણો પવિત્ર અને પાપોનો નાશ કરનાર છે. તમે મારી સાથે એના દર્શન કરો.

મુનિવર લોમશજીએ કહ્યું- રાજન્ ! ઉદાલકના પુત્ર શેતકેતુને આ સમગ્ર પૃથ્વી પર મંત્ર શાસ્ત્રમાં પારંગત માનવામાં આવતા હતા. નિરંતર ફળ ફૂલોથી સંપત્ત રહેતો આ આશ્રમ તેમનો છે. તમે તેના દર્શન કરો. આ આશ્રમમાં મહર્ષિ શેતકેતુને મનુષ્યના રૂપમાં સાક્ષાત્ સરસ્વતી દેવીના દર્શન થયા હતા.

ઉદાલક મુનિનો કહોડ નામક એક શિષ્ય હતો. તેણે પોતાના ગુરુદેવની ખૂબ સેવા કરી આનાથી પ્રસન્ન થઈને તેમણે ધણા જ અત્ય કાળમાં બધા વેદ ભાષાવી દીધા અને પણી તેની કન્યા સુનીતાને પણ તેની સાથે પરણાવી દીધી. થોડા સમય બાદ સુનીતા ગર્ભવતી થઈ. તે ગર્ભ અભિન જેવો તેજસ્વી હતો.

એક દિવસ કહોડ વેદપાઠ કરી રહ્યા હતા, તે સમયે તે ગર્ભસ્થ શિશુ બોલ્યો “પિતાજ ! તમે આખી રાત વેદપાઠ કરો છો, પરંતુ તે બરાબર થતો નથી..”

શિષ્યોની વચ્ચે જ આ પ્રમાણો આક્ષેપ કરવાથી પિતાને ખૂબ કોધ આવ્યો અને તેમણે તે ઉદરના રહેલા બાળકને શાપ આખ્યો કે “તું પેટમાં આવી આડી અવળી વાતો કરે છે. તેથી આઠ જગ્યાએ વાંકો જ ઉત્પત્ત થઇશ.” જ્યારે અષ્ટાવક્ષ પેટમાં

વધવા લાગ્યા ત્યારે સુનીતાને ખૂબ જ કષ્ટ થયું અને તેણે એકાંતમાં પોતાના પતિને ધન લાવવા માટે પ્રાર્થના કરી. કહોડ ધન લાવવા માટે રાજા જનક પાસે ગયા, પરંતુ ત્યાં વાદમાં કુશલ બંદીએ શાસ્ત્રાર્થમાં તેમને હરાવીને નિયમ પ્રમાણો નદીમાં ઢૂબાડી દીધા. જ્યારે ઉદાલકને આ સમાચાર મળ્યા ત્યારે તેમણે સુનીતા પાસે જઈને તેને બધી વાત કહી અને કહ્યું કે તું અષ્ટાવક્ષને આ વિશે કશું કહીશ નહીં. આ કારણે જન્મ, પણી અષ્ટાવક્ષને કશી ખબર ન પડી. તેઓ તે ઉદાલકને જ પોતાના પિતા સમજતા હતા અને તેમના પુત્ર શેતકેતુને પોતાના ભાઈ.

એક દિવસ જ્યારે અષ્ટાવક્ષની ઉંમર બાર વર્ષની હતી, તેઓ ઉદાલકના ખોળામાં બેઠા હતા. તે જ વખતે ત્યાં શેતકેતુ આવ્યો અને તેમને પિતાના ખોળામાંથી ખેંચીને કહ્યું, “આ ખોળો તારા પિતાનો નથી..”

શેતકેતુની આ કટુવાણીએ તેમના મનને ભારે આધાત પહોંચાડ્યો અને તેમણે ધરે જઈને પોતાની માને પૂછ્યું કે “મારા પિતાજ ક્યાં ગયા છે ? આથી સુનીતા ખૂબ જ ગબરાઇ ગાઇ અને તેણે શાપના ભયથી બધી હકીકિત કહી દીધી.. આ બધું રહ્યા સાંભળીને તેમણે રાત્રિના સમયે શેતકેતુને મળીને એવો નિર્ણય કર્યો કે “આપણો બંને રાજા જનકના યજશાળામાં જઈએ. એવું જાણવા મળ્યું છે કે તે યજ ખૂબ જ અદ્ભૂત હશે. ત્યાં આપણો બ્રાહ્મણોના મોટા મોટા શાસ્ત્રાર્થ સાંભળીશું..” આવું વિચારીને તે બંને માભા-ભાણોજ રાજા જનકના સમૃદ્ધિ સંપત્ત યજશાળામાં જવા માટે નિકળી પડ્યા.

યજશાળાના દ્વાર પર પહોંચીને જ્યારે તેઓ અંદર જવા લાગ્યા ત્યારે તેમને દ્વારપણે કહ્યું, “તમને પ્રણામ છે. અમે તો આજ્ઞાપાલક છીએ, રાજાના આદેશાનુસાર અમે જે કહીએ, તેના પર ધ્યાન આપો. આ યજશાળામાં બાળકોને જવાની આજ્ઞા નથી, માત્ર વૃદ્ધ અને વિદ્વાન બ્રાહ્મણો જ આમાં પ્રવેશ કરી શકે છે..”

ત્યારે અષ્ટાવકે કહ્યું- “દ્વારપાળ! મનુષ્ય વધારે ઉંમર થવાથી, વાળ પાકી જવાથી, ધનથી અથવા મોટા પરિવારથી મોટો કહેવાતો નથી. બ્રાહ્મણોમાં તો તે જ મોટો છે, જે વેદોનો વક્તા હોય. ઋષિઓએ આવો જ નિયમ કલ્યો છે. હું આ રાજસભામાં બંદીને મળવા માંગુ છું. તમે મારા તરફથી આની જાણ મહારાજને કરી દો. આ જે તમે અમને વિદ્વાનો સાથે શાસ્ત્રાર્થ કરતા જોશો અને વાદમાં બંદીને પરાજિત થયેલો જોશો.”

દ્વારપાળે કહ્યું- “સારું હું તમને સભામાં લઈ જવાનો કોઇ ઉપાય કરું છું, પરંતુ ત્યાં પહોંચીને તમારે વિદ્વાનો જેવું કામ કરી બતાવવું પડશે.” આમ કહીને દ્વારપાળ તેમને રાજા પાસે લઈ ગયો. ત્યાં અષ્ટાવકે કહ્યું, “રાજન્! તમે જનકવંશમાં મુખ્ય સ્થાન ધરાવો છો અને ચક્રવર્તી રાજા છો. મેં સાંભળ્યું છે, તમારે ત્યાં બંદી નામક કોઇ વિદ્વાન છે, તે બ્રાહ્મણોને શાસ્ત્રાર્થમાં પરાસ્ત કરી દે છે અને પછી તમારા જ માણસો પાસે તેમને જળમાં ફેંકાવી દે છે. આ વાત બ્રાહ્મણોના મુખેથી સાંભળીને હું બ્રહ્મના વિષય પર તેમની સાથે શાસ્ત્રાર્થ કરવા આવ્યો છું, તે બંદી ક્યા છે, હું તેમને મળવા છચું છું.”

રાજાએ કહ્યું- “બંદીનો પ્રભાવ અનેક વેદવેતા બ્રાહ્મણો જોઇ ચૂક્યા છે. તમે તેની શક્તિને જાણ્યા વિના જ તેને જીતવાની આશા રાખો છો આ પહેલા કેટલાય બ્રાહ્મણો આવ્યા, પરંતુ સૂર્યની સામે જેમ તારા ઝાંખા પડી જાય છો, તે જ પ્રમાણે તે બધા તેમની સામે નિસ્તેજ થઈ ગયા.” આ સાંભળીને અષ્ટાવકે કહ્યું, “મારા જેવાં સાથે હજુ પનારો નથી પડ્યો, તેથી તેઓ સિંહની જેમ નિર્ભય થઈને વાતો કરે છે, પરંતુ હવે મારાથી પરાસ્ત થઈને તેઓ એ રીતે મૂંગા થઈ જશે જેમ રસ્તામાં ભાંગી પડેલો રથ જ્યાંનો ત્યાં પડ્યો રહે છે.”

રાજાએ અષ્ટાવક્ની પરીક્ષા કરવાના વિચારથી કહ્યું- “જે પુરુષ ત્રીસ અવયવ બાર અંશ, ચોવી પર્વ અને ત્રણાસો સાઠ દાંતવાળા પદાર્થને જાણો છે તે મોટો વિદ્વાન છે. આ સાંભળીને અષ્ટાવક બોલ્યા- “જેમાં પક્ષી (પખવાડિયું)રૂપી ચોવીસ પર્વ ઋતુરૂપી છ નાન્દિ, માસ રૂપી બાર અંશ અને દિવસરૂપી ત્રણાસો સાઠ દાતા છે તે નિરંતર ચાલનારું સંવત્સરરૂપી કાળચક તમારી રક્ષા કરે.”

આવો યથાર્થ ઉત્તર સાંભળીને રાજાએ અન્ય

પ્રશ્નો કર્યા- “સૂતી વખતે કોણ આંખો બંધ નથી કરતું? જન્મ લીધા પછી કોનામાં ગતિ નથી હોતી? હદ્ય કોનામાં નથી? અને વેગથી કોણ વધે છે?” અષ્ટાવકે કહ્યું, “માછલી સૂતી વખતે આંખો બંધ નથી કરતી, હું થયા પછી પણ ગતિ કરતું નથી, પથ્થરમાં હદ્ય નથી અને નદી વેગથી વધે છે.” આ સાંભળીને રાજાએ કહ્યું, “તમે તો દેવતાઓ જેવા પ્રભાવવશાળી છો. હું તમને મનુષ્ય નથી સમજતો. તમે બાળક પણ નથી, હું તો તમને વૃદ્ધ જ માનું છું. વાદ-વિવાદ કરવામાં તમારી સરખામણી કોઇ નહીં કરી શકે. તેથી હું તમને મંડપનું દ્વાર સૌંપુ છું અને આ જ તે બંદીછે.

ત્યારે અષ્ટાવકે બંદી તરફ જોઇને કહ્યું પોતાને અતિવાદી શાસ્ત્રાર્થ વિજયી માનનારા બંદી! તમે હારી જનારને જળમાં દુબાડી દેવાનો નિયમ બનાયો છે, પરંતુ મારી સામે તમે બોલી નહીં શકો જેમ પ્રલયકાળના અભિનની નિકટ નદીનો પ્રવાહ સુકાઈ જાય છે, એ જ પ્રમાણો મારી સામે તમારી યાદ શક્તિ નાખ થઈ જશે.

વેણુાવ દિનદર્શિકા

ફેબ્રુઆરી ૨૦૨૨

૦૫, શાન્નિવાર - શ્રીલ રઘુનાથદાસ ગોસ્વામી આવિર્ભાવ દિન
શ્રીલ વિશ્વનાથ ચક્રવર્તિ ગોસ્વામી આવિર્ભાવ દિન
વસંત પંચમી - સરસ્વતિ પૂજા

૦૭, સોમવાર - શ્રી અદ્વૈત આચાર્ય આવિર્ભાવ દિન(બપોર સુધી ઉપવાસ)

૦૮, મંગળવાર - ભીષ્મ અષ્ટમી

૧૦, ગુરુવાર - શ્રી માધ્વાચાર્ય તિરોભાવ દિન

૧૧, શુક્રવાર - શ્રી રામનુજાચાર્ય તિરોભાવ દિન

૧૨, શાન્નિવાર - ભેણે એકાદશી - વરાણ દાદશી નિમિત્તે બપોર સુધી ઉપવાસ કરવો. બપોરે એકાદશી ફરાણ પ્રસાદ લેવો.

૧૩, રવિવાર - વરાણ દાદશી - ભગવાન વરાણદેવનો આવિર્ભાવ
ગઈકાલે ઉપવાસ થઈ ગયો છે.

(એકાદશી પારણા સમય : ૭:૧૩ થી ૧૦:૫૨ સુધી)

૧૪, સોમવાર - શ્રી નિત્યાનંદ ત્રયોદશી (બપોર સુધી ઉપવાસ)

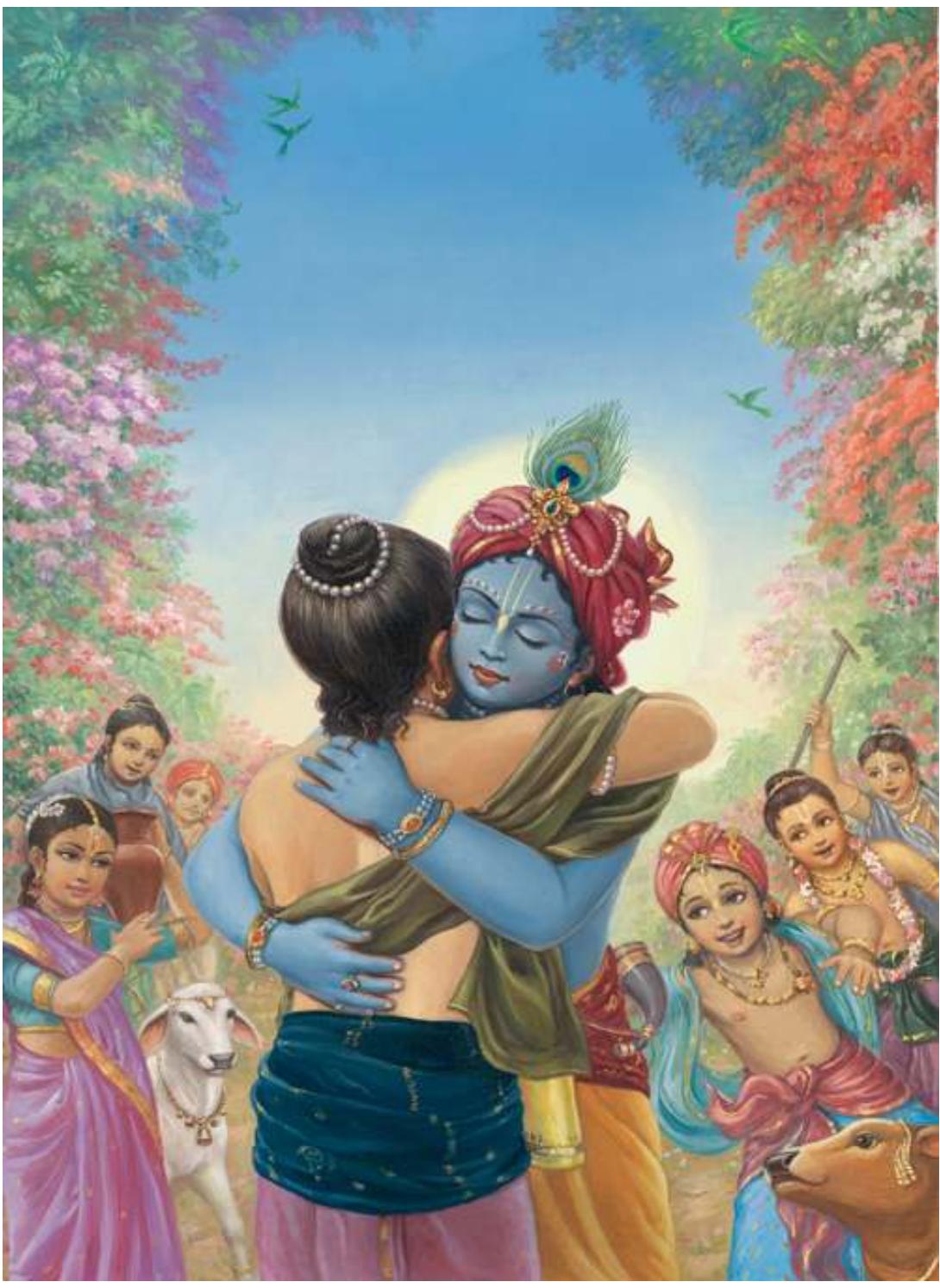
૧૬, બુધવાર - શ્રી નરોતમદાસ ઠાકુર આવિર્ભાવ દિન

૨૧, સોમવાર - શ્રીલ ભક્તિસિદ્ધાંત સરસ્વતિ ઠાકુર
આવિર્ભાવ દીન (બપોર સુધી ઉપવાસ)

૨૮, સોમવાર - વિજયા એકાદશી

(પારણા બીજા દિવસે ૭:૦૨ થી ૧૦:૫૦ સુધી)

શાંતિ કેવી રીતે મળે છે ?

- પ.પુ. ભક્તિ વિકાસ સ્વામી

ચાર પ્રકારના કનિષ્ઠ ભક્તો હોય છે- દુઃખી, અર્થર્થી, જિજ્ઞાસુ અને જ્ઞાની. બીજા શબ્દોમાં જે દુઃખ દૂર કરવા માટે ભગવાનની પાસે જાય છે, જે પૈસા માટે ભગવાનની પાસે જાય છે, જે જાણવા માટે ઉત્સુક હોય અને તે જાણવા માટે ભગવાનની પાસે જાય છે અને જ્ઞાની જે પહેલેથી (શરૂઆતથી) જાણો છે કે સર્વાપરી ભગવાન શ્રીકૃષ્ણા સ્વયં ભગવાન છે અને તેના માટે જ તે ભગવાન પાસે જાય છે. આવા ભક્તો માટે શ્રીકૃષ્ણા ભગવદ્ગીતામાં કહે છે કે ઉદ્ધરાઃ સર્વ એવૈતે જ્ઞાની. સહૃથી શ્રેષ્ઠ કોણ છે ? જ્ઞાની. એટલે કે જે કૃષ્ણાભક્તિની શરૂઆત કરે છે, એવા ચાર પ્રકારના વ્યક્તિઓમાં જે જ્ઞાની છે, તે શ્રેષ્ઠ છે. કેમ કે શરૂઆતથી જ જ્ઞાની ફક્ત કૃષ્ણાપ્રેમ પ્રાપ્ત કરવા માટે આવે છે. જ્ઞાનીનો અર્થ શું છે ? જ્ઞાનીનો અર્થ છે કે જે જાણો છે કે, શરીર અને આત્મામાં શું ભેદ છે ? આ શરીર પ્રાકૃત કે જડ છે અને તેનાથી અલગ આત્મા પણ છે. જ્યારે તે જીવાત્મા શરીર છોડી દે છે, ત્યારે તે ઘટનાને મૃત્યુ કહેવાય છે.

શરીરમાં શું છે ?

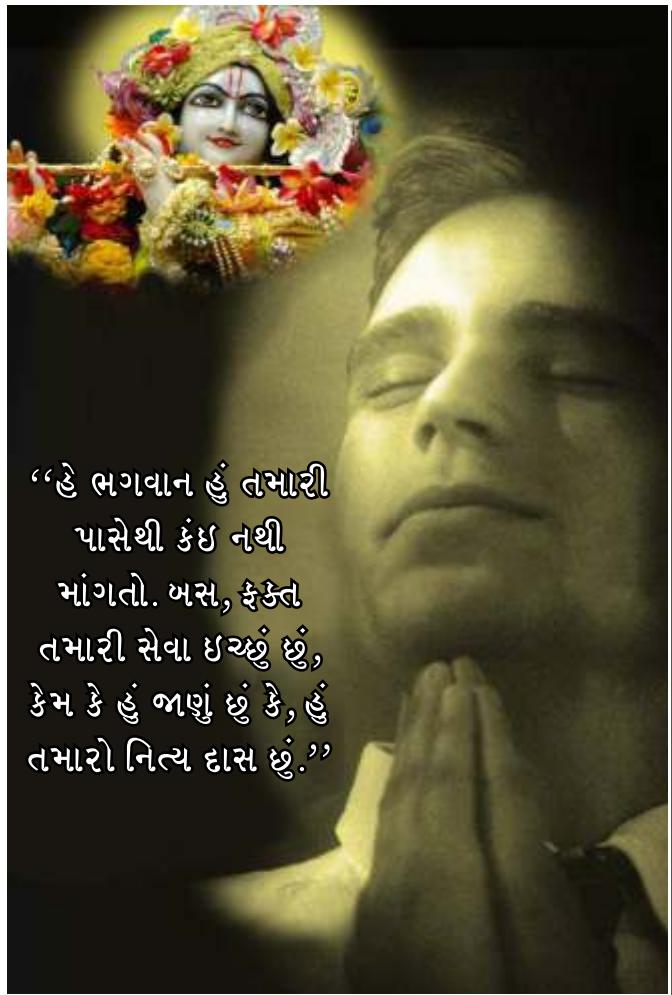
લોહી છે, નખ છે, ચામડી છે, વાળ છે. આ બધું તથા મળ, મૂત્ર વગેરે. તે બધું શું છે ? તે જુદી જુદી જાતના રસાયણોથી ઘટિત છે. આમાં કાર્બન, નાઇટ્રોજન, હાઇડ્રોજન, ઓક્સિજન, પોટેશિયમ વગેરે ઘણાં રસાયણો છે. આ શરીર જાણો કે એક યંત્ર છે. જેવી મારૂતિ ગાડી અથવા કોઈ પણ ગાડી. તે એક મશીન છે, યંત્ર છે, તેને ચલાવવા માટે ચલાક હોવો જોઈએ, ડ્રાઇવર હોવો જોઈએ. ડ્રાઇવર ના હોય તો ગાડી ચલાવવી સંભવ નથી. તે જ પ્રમાણો આ શરીર જાણો કે એક મશીન છે. જ્યાં સુધી તેમાં આત્મા છે ત્યાં સુધી શરીર જીવિત રહે છે અને જેવો જ તે જીવાત્મા શરીરને છોડી દે છે કે, તરત જ તે મૃત થઇ જાય છે. માયાના પ્રભાવમાં બધાં એક વિચારે છે કે હું આ શરીર છું. મારું નામ અજ્ય ઉપાધ્યાય છે. આ મારી પત્ની છે. આ મારો બાપ છે, આ મારું મકાન છે. તે એવું વિચારે છે, હું આ શરીર છું અને જે બધું શરીરના સંબંધમાં છે તે બધું મારું છે. હું અને મારું આ વહેભ છે. કેમ કે આ શરીર અસ્થાયી છે અને જે કંઈ પણ આ શરીર સાથે સંબંધિત છે તે પણ અસ્થાયી છે.

મારું કર્તવ્ય શું ?

જે જ્ઞાની છે તે માયાથી મુક્ત હોય છે અને જાણો છે કે હું શરીર નથી, હું આત્મા છું અને તેથી જ તે વાસ્તવિક જ્ઞાની છે. તે જાણો છે કે હું આત્મા છું અને પરમાત્મા શ્રીકૃષ્ણા છે. તેથી મારું કર્તવ્ય છે શ્રીકૃષ્ણાની સેવા કરવી. તે જ્ઞાની છે અને જ્ઞાની ભગવાન પાસે કાંઈ પણ માંગવા માટે જતો નથી. “હે ભગવાન, મારી બધી મુશ્કેલીઓને દૂર કરો. હે ભગવાન, મને પૈસા આપો.” વળી “ભગવાન કોણ છે ?” એવી જિજ્ઞાસા પણ નથી કરતો. તે તો શરૂઆતથી જાણો છે કે હું શરીર નથી. હું ભગવાનનો દાસ છું. મારું કર્તવ્ય ભગવાનની સેવા કરવાની છે. તો આવા જ્ઞાની સરળતાથી મળતા નથી. કેમ કે માયા એટલી પ્રભાવશાળી છે કે બધાં એવું જ વિચારે છે કે હું શરીર છું પણ જો કોઈ વ્યક્તિને ગમે તે રીતે તે જ્ઞાન મળી જાય તો તે તરત જ ઉત્તમ ભક્તિ પ્રારંભ કરી શકે છે. ભગવદ્ગીતામાં ભગવાન કહે છે યદ્યાનાં જન્મનામન્ત્રે જ્ઞાનવાન્માં પ્રપદ્યતે ।

વાસુદેવ : સર્વમિત્રિ સ મહાત્મા સદ્ગુર્ખભ : ॥

આ સાક્ષાત્કાર કરવો કે હું ફક્ત બ્રહ્મ નથી, પરમ બ્રહ્મનો દાસ છું, તે જ્ઞાન ઘણાં ઘણાં જન્મો પછી પ્રાપ્ત થાય છે. જો કોઈ તે જ્ઞાન અત્યારે ગ્રહણ કરે છે, તો તે તરત જ ભગવાનની ભક્તિમાં પ્રવેશ કરે છે. તેથી એવા જ્ઞાનમાર્ગમાં જવાની કોઈ જરૂર નથી. તમને અત્યારે તે જ્ઞાન મળે છે કે તમે શરીર નથી, તમે ભગવાનના દાસ છો અને જો તમે આ જ્ઞાન ગ્રહણ કરો છો, તો તમે ઘણી મુશ્કેલીઓનો સામનો ન કરીને તરત જ શુદ્ધ કૃષ્ણાભક્તિમાં પ્રવેશ કરી શકશો. કેવી ભક્તિ કરવી જોઈએ ? “હે ભગવાન હું તમારી પાસેથી કંઈ નથી માંગતો. બસ, ફક્ત તમારી સેવા હચું છું, કેમ કે હું જાણું છું કે, હું તમારો નિત્ય દાસ છું.” આપણો જોઈએ કે આ જગતમાં ઘણાં લોકો નોકરી કરે છે, ફેક્ટરીમાં, ઓફિસમાં. તેઓ જે નોકરી કરે છે તે અનિત્ય છે. અત્યારે તેઓ એક ઓફિસમાં સેવા કરે છે, તો થોડાક દિવસો પછી તેઓ નોકરી બદલી બીજી ઓફિસમાં નોકરી કરશે અને થોડાં ક દિવસો પછી નિવૃત્ત થઇ તેઓ નોકરી છોડી દે છે. પરંતુ ભગવાનની સેવા એવી નથી. તેમાં કદી નિવૃત્તિ હોતી નથી, નિત્ય સેવા છે. જે ભગવાનની સેવા કરે છે તે તેને કદી બંધ કરતા નથી. હું મેશાં કરે છે. દરરોજ, દરેક

“હે ભગવાન હું તમારી
પાસેથી કંઈ નથી
માંગતો. બસ, ફૂકતો
તમારી સેવા ઈચ્છાં છું,
કેમ કે હું જાણું છું કે, હું
તમારો નિત્ય દાસ છું.”

પળે કરે છે. ભગવાનની સેવામાં કોઈ રજા હોતી નથી. અમે માંસ, માછલી, ઈત્યાદિનો ત્યાગ કરીએ છીએ અને આમે “હરે કૃષ્ણા હરે કૃષ્ણા કૃષ્ણા કૃષ્ણા હરે હરે। હરે રામ હરે રામ રામ હરે હરે॥” નો જ્યુ કરીએ છીએ. તો એવી કોઈ રજા હોતી નથી કે- ઠીક છે વર્ષમાં એક વાર અમે કૃષ્ણા ભક્તિ છોડી દઇશું અને પાર્ટી કરીશું, શરાબ પીશું, માંસ ખાઈશું. તેવું નથી. કોઈ રજા નથી. કોઈ રજા માટેની ઈચ્છા પણ નથી. ભક્તો શું ઈચ્છે છે? તેઓ ઈચ્છે છે કે વધારે સેવાનો અવસર મળે. તેઓ ઈચ્છે છે કે દિવસ હજુ લાંબો થાય, જેથી અમે હજુ વધારે સેવા કરી શકીએ અને સેવા કેવી રીતની હોય છે. એવી નહીં કે ભગવાન જો તમે મને પૈસા આપશો તો હું તમારી ભક્તિ કરીશ. ના. તેઓ ફક્ત પ્રેમથી સેવા કરે છે અને તે જ ઉત્તમ ભક્તિ છે.

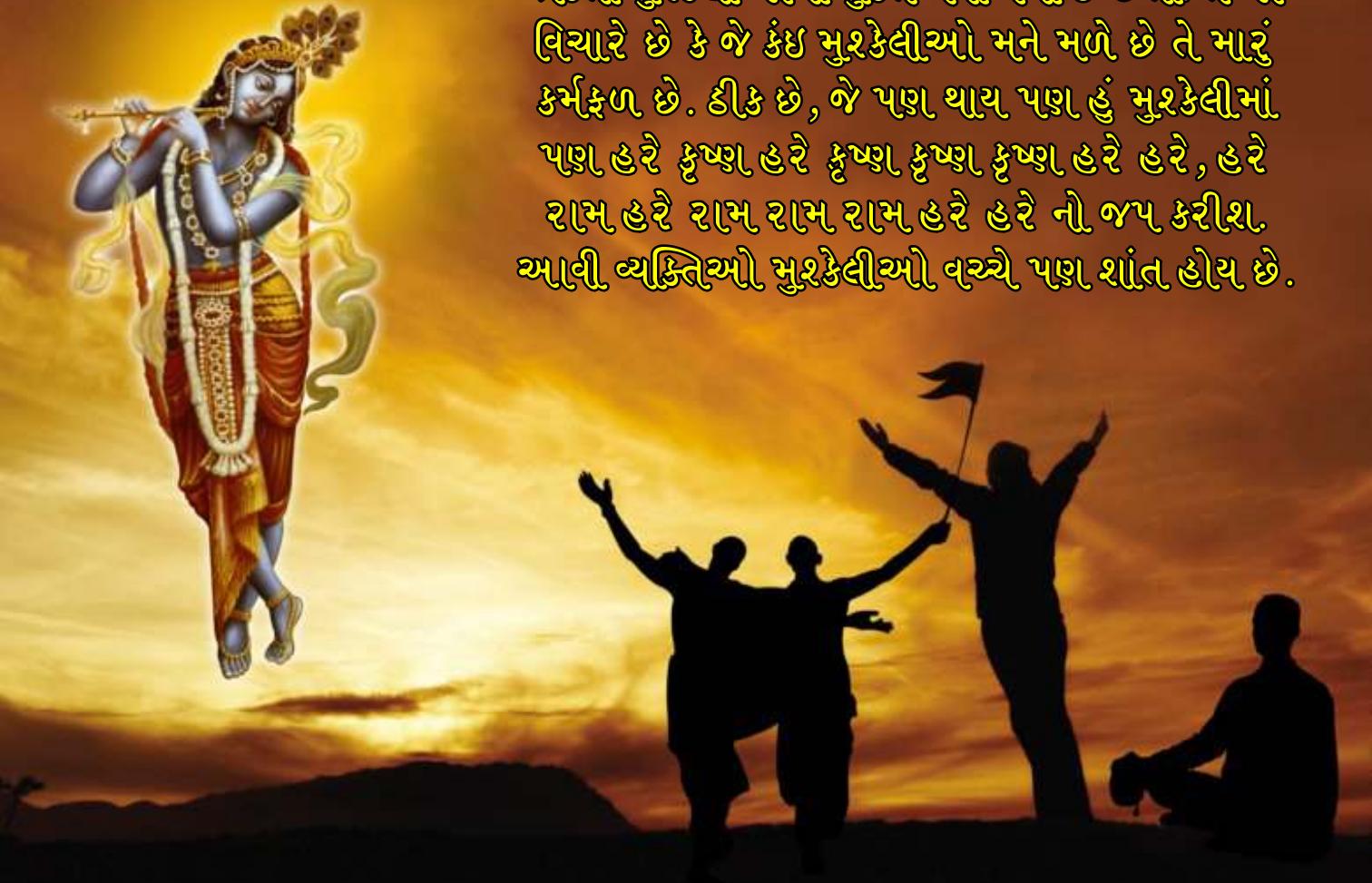
ભક્તિ કરવાથી શું થશે?

શરૂઆતમાં પ્રાકૃત અવસ્થામાં ભક્તોની ભક્તિ

ભિન્નિત હોઈ શકે છે, અર્થાત ઘણી ઈચ્છાઓ પણ હોય છે પણ ભાગવતમૂર્માં આ આશાસન છે કે અકામ: સર્વકામો વા મોક્ષકામ ઉદ્દારથી: | તીવ્રેણ ભક્તિયોગેન યજેત પુરુષં પરમ્ || અકામ- જો તમારી કોઈ ભૌતિક ઈચ્છા નથી, સર્વકામ- જો તમારી અસંખ્ય ભૌતિક કામનાઓ છે, મોક્ષકામ- જો તમારે મુક્ત થવાની ઈચ્છા છે. દરેક અવસ્થામાં હોવા છતાં પણ તમે ભક્તિ કરો. કૃષ્ણાભક્તિ ગંભીરતાપૂર્વક કરવી જોઈએ. જો તમારી ઘણી કામનાઓ છે, તો પણ ભક્તિમાં કોઈ વાંધો નથી. તમે ભક્તિ કરી શકો છો. ભક્તિથી શું થશે? આપણી જે ભૌતિક કામનાઓ છે તે માત્ર મુશ્કેલીઓની જનેતા છે. તેથી જો આપણી ઘણી કામનાઓ છે પણ જો આપણો કૃષ્ણાભક્તિ કરીશું, તો તે બધી જ કામનાઓ કૃષ્ણાભક્તિના પ્રભાવથી પૂર્ણ થઇ જશે. બસ ફક્ત એક ઈચ્છા રહેશે કે હું માત્ર કૃષ્ણાભક્તિ કરવા માંગું છું.

ભગવદ્ગીતામાં ભગવાન શ્રીકૃષ્ણ કહે છે કે જે સમાધિપ્રાપ્ત સાધુ છે, તેમની એક જ ઈચ્છા હોય છે, એક જ ભાવના હોય છે, પણ જે માયાના પ્રભાવમાં હોય છે, તેની ઈચ્છાઓ બહુ શાખાઓવાળી હોય છે. જ્યાં સુધી અસંખ્ય ઈચ્છાઓ રહે છે ત્યાં સુધી મન ચોક્કસ વિચલિત રહેશે. મન વિચલિત થવાથી આપણાને શાંતિ નહીં મળે. તેથી આપણી એક જ ઈચ્છા હોય કે મારે દરેક કામમાં, દરેક ધ્યાનમાં, દરેક ચિંતનમાં, દરેક પળે ફક્ત શ્રીકૃષ્ણાની સેવા કરવી છે, તો પછી મન સ્થિર અને શાંત થઇ જશે, કૃષ્ણાભક્ત- નિષ્ઠામ, અતાએવ ‘શાંત’, સુક્રિત મુક્તિસિદ્ધિ-કામી સકલિ, અશાંત. શાંતિ કેવી રીતે મળે છે? શાંતિ ચોક્કસ મળે છે, કારણ કે કૃષ્ણાભક્ત નિષ્ઠામ હોય છે. તેની વ્યક્તિગત કામના હોતી નથી. ભક્ત ઈચ્છે છે કે તે પોતાનું સમગ્ર જીવન, પ્રાણ શ્રીકૃષ્ણાની સેવામાં અર્પિત કરે, પણ ભુક્તિ, મુક્તિ, સિદ્ધિ, કામીઓ જે સાધારણ વિષયી છે અને ભૌતિક સુખ ઈચ્છે છે તેઓ બધી મુશ્કેલીઓથી મુક્ત થવા ઈચ્છે છે પણ ભક્તો મુશ્કેલીઓથી મુક્ત થવા નથી ઈચ્છતા. તેઓ વિચારે છે કે જે કંઈ મુશ્કેલીઓ મને મળે છે તે મારું કર્મફળ છે. ઠીક છે, જે પણ થાય પણ હું મુશ્કેલીમાં પણ હરે કૃષ્ણા હરે કૃષ્ણા હરે હરે, હરે રામ હરે રામ રામ હરે હરે ||

ભક્તો મુશ્કેલીઓથી સુક્ત થવા નથી છચ્છતા. તેઓ
વિચારે છે કે જે કંઈ મુશ્કેલીઓ મને મળે છે તે મારું
કર્મફળ છે. દીક્ષા છે, જે પણ થાય પણ હું મુશ્કેલીમાં
પણ હરે કૃષ્ણ હરે કૃષ્ણ કૃષ્ણ કૃષ્ણ હરે હરે, હરે
રામ હરે રામ રામ હરે હરે નો જપ કરીશ.
આવી વ્યક્તિઓ મુશ્કેલીઓ વચ્ચે પણ શાંત હોય છે.

હરે હરે નો જપ કરીશ. આવી વ્યક્તિઓ મુશ્કેલીઓ વચ્ચે
પણ શાંત હોય છે.

શાંતિસૂત્ર

ભગવાનના શુદ્ધ ભક્તો ભુક્તિ નથી છચ્છતા,
મુક્તિ નથી છચ્છતા, સિદ્ધિ નથી છચ્છતા, ફક્ત
શ્રીકૃષ્ણાની શુદ્ધ ભક્તિ છચ્છે છે અને તેમાં સંતુષ્ટ રહે છે,
શાંતિ પ્રાપ્ત કરે છે.

સમજવું જોઈએ કે બધું ભગવાનનું છે, મારું
કંઈ નથી. આ મોટી ગેરસમજ છે કે બધું મારું છે. પણ
જ્યારે આપણો સમજાએ છીએ કે બધું શ્રીકૃષ્ણનું છે તો
આપણાને કોઈ મુશ્કેલી પડતી નથી. શ્રીકૃષ્ણ બધાંના પરમ

મિત્ર છે. મારા પરમ બંધુ સર્વશક્તિમાન શ્રીકૃષ્ણ છે તેથી
મને શું મુશ્કેલી છે? શ્રીકૃષ્ણ બધાંના બંધુ છે. શ્રીકૃષ્ણ
મારા બંધુ પણ છે, બધાંના બંધુ છે તો તેથી બધાં મારા
મિત્રો છે. વસુધૈવ કુટુંબકમ્. આ પ્રમાણો બધાંમાં
ભગવાનને જોવા જોઈએ અને ભગવાન બધી ચીજોના
માલિક છે, બધાંના બંધુ છે, સર્વના ઉપભોગી છે. આ
પ્રમાણો ભગવાન શ્રીકૃષ્ણાને સમજવા જોઈએ તો કોઈ
અશાંતિ થશે નહીં.

હરે કૃષ્ણ!

॥ વૈદિક વિચારધારા ॥

ભગવાન શ્રીકૃષ્ણના ચરણકમળનું સ્મરણ કરવાથી સર્વ અશુભો નષ્ટ થાય છે. અને પરમ સદ્ગ્રાહ્ય પ્રાપ્ત થાય છે. તે હદ્યને વિશુદ્ધ કરે છે. ભગવદ્ભક્તિ પ્રદાન કરે છે અને સાક્ષાત્કાર તથા વૈરાગ્ય યુક્ત જ્ઞાન પણ આપે છે.

- શ્રીલ સૂત ગોસ્વામી
- શ્રીમદ્ ભાગવતમ् ૧૨.૧૨.૫૫

માત્ર ભગવાનનું ધ્યાન કરતા ભગવાનના દાસ માટે ભગવાનની અદ્ભુત લીલાઓ જ માત્ર જીવન છે. આવા ભક્તોનાં પ્રેમોન્માદમાં આ લીલાઓ નિરંતર વધારો કરે છે.

- શ્રી હનુમાનજી
- બૃહદ્-ભાગવતામૃત ૧.૪.૮૮

ભગવાનના પવિત્ર નામનો અને ભગવાનની લીલાઓનો મહીમા ગાવાનો હંમેશાં નશો રાખો, પછી જ તમે ભગવાનના મહામૂલ્યવાન ચરણકમળો પ્રાપ્ત કરી શકશો અને તમે જીવનનાં લક્ષ્યને પામી શકશો.

- શ્રી રાધા મોહનદાસ (ચૈતન્ય મહાપ્રમબુદ્ધાસનાં અનુયાયી, શીર્ષક વગરનું ગીત)

જે બક્તિઓને દુન્યવી હંદ્રિય તૃપ્તિનો નશો છે તથા જે બક્તિઓ નિર્વિશેષ તત્ત્વજ્ઞાનને સહભત થયા છે તેઓ બંને તેઓનું જીવન નિરુપયોગી જીવી રહ્યા છે, કારણ કે તેઓ ભગવાનની બક્તિથી વિરક્ત છે.

- શ્રીલ બક્તિવિનોદ ઠાકુર, શરણાગતિ

અ.સં.પાનાનંબર ૩૪ શ્રી ચાલુ.....

કે આપણો કેટલું લાંબું જીવન જીવા. પરંતુ, આપણો કેવા પ્રકારનું જીવન જીવા, આ મહત્ત્વપૂર્ણ છે. આની પરીક્ષા થાય છે મૃત્યુથી. બજારમાં હજારો પુસ્તકો મળે છે, જે શિખવાડે છે કે કેવી રીતે જીવન જીવવામાં આવે, પરંતુ ભાગ્યે જ કોઈ પુસ્તક શિખવાડે છે કે કેવી રીતે મૃત્યુ પામવું. ભક્તો તે કળાને જાણો છે. સાત દિવસમાં મૃત્યુ થવાનો શાપ મળતા અપ્રભાવિત પરીક્ષિત મહારાજે સુંદરતાથી આ કળાનું પ્રદર્શન કર્યું.

તેથી ભક્તોનું મૃત્યુ સામાન્ય હોતું નથી. એક દાઢિકોણથી ક્યારેય તેમનું મૃત્યુ થતું નથી. એક વાર એક પત્રકારે શ્રીલ પ્રભુપાદને પૂછ્યું, “સ્વામીજી, તમારા મૃત્યુ પછીતમારી સંસ્થાનું શું થશે ?”

“મારું મૃત્યુ ક્યારેય નહીં થાય” શ્રીલ પ્રભુપાદે કહ્યું,
“હું મારા પુસ્તકોમાં જીવિત રહીશ.”
શ્રીલ બક્તિવિનોદ ઠાકુરલખે છે,

મૂર્ખતા હૈ સોચના યહ કિ હોતી હૈ મૃત્યુ વૈષ્ણવોકી।

જીવંત રહ્યતી હૈ જબ સદૈવ ઉન્હે ઉનકી દિવ્યવાણી।

મરતે હૈ વૈષ્ણવ જીને કે લિએ ઔર પ્રયાસ કરતે હૈ જીતે જી।

સર્વત્ર ભગવન્ના પ્રચાર કા, શહર શહર, ગલી ગલી ॥

ભક્તોના અંતિમ સમયે તેમને લેવા માટે ભગવાનના સુંદર દૂતો આવે છે, જ્યારે અભક્તોને યમરાજના ભયાનક દૂતોનો સામનો કરવો પડે છે. શ્રીમદ્ ભાગવતમ્ના છણા સ્ક્રધમાં અજાગ્રિલની કથા આની સાક્ષી છે.

અંતે એક બીજી વાત, જ્યારે અભક્ત શરીર છોડે છે, ત્યારે તેઓ રડતા હોય છે અને તેમની ચારેય તરફ શોક છવાયેલો હોય છે. પરંતુ, જ્યારે ભક્તનું મૃત્યુ થાય છે, ત્યારે બધાં ઉલ્લાસિત હોય છે અને આ વિચારીને ઉલ્લાસ મનાવવામાં આવે કે હવે તે ભક્ત ભગવાન પાસે જઇ રહ્યો છે, એટલું જ નહીં, આધ્યાત્મિક જગતમાં પોતાના છૂટા પડેલ મિત્રને ફરીથી મળીને શ્રીકૃષ્ણ પણ આનંદભર્યો ઉત્સવ ઉજવે છે. *

શ્રીમદ્ ભાગવતમ्

રાણી કુંતીની પ્રાર્થના અને પરીક્ષિતનું સંરક્ષણ

याजयित्वाश्वमेधैस्तं त्रिभिरुत्तमकल्पकैः ।

तद्यशः पावनं दिक्षु शतमन्योरिवातनोत् ॥६॥

याज्यित्वा-यज्ञ करीने; अश्वमेधः-अश्वमेध यज्ञो; तम्-तेने
 (राजा युधिष्ठिरने); त्रिभिः-त्रिष्णु; उत्तम-उत्तम; कल्पके:-
 कल्पको वडे; तत्-ते; यशः-यश, कीर्ति; पावन-पवित्र;
 दिक्षु-दिशाओभां; शतमन्योः-आवा सो यज्ञ करनार
 इन्द्रनी; छव-ज्ञेम; आतनोत्-इलावी.

અનુવાદ

ભગવાન શ્રીકૃષ્ણો મહારાજ યુધિષ્ઠિર પાસે ત્રણ અશ્વમેધ યજ્ઞો સારી રીતે પૂર્ણો કરાવ્યા, અને તેમ કરીને આવા સો અશ્વમેધ યજ્ઞો કરનાર ઈન્દ્રની જેમ તેમની પવિત્ર કીર્તિને હિંગંતમાં ફેલાવી.

ଭାବାର୍ଥ

આ તો મહારાજ યુધિષ્ઠિરે કરેલા અશ્વમેધ યજ્ઞોની પ્રસ્તાવના જેવી બાબત છે. સ્વર્ગના રાજી સાથેની મહારાજ યુધિષ્ઠિરની સરખામણી ખૂબ સૂચ્યક છે. મહારાજ યુધિષ્ઠિર કરતાં સ્વર્ગના રાજાનો વૈભવ હજારો ગણો વધારે છે, છતાં મહારાજ યુધિષ્ઠિરની કીર્તિ ઓછી ન હતી. એનું કારણ એ છે કે મહારાજ યુધિષ્ઠિર ભગવાનના પરમ ભક્ત હતા. તેમણે માત્ર ગ્રણ જ યજ્ઞ કર્યા હતા, જ્યારે ઇન્દ્ર રાજાએ એક સો યજ્ઞ કર્યા હતા છતાં ભગવાનની કૃપાથી તેઓ ઇન્દ્રના બરોબરિયા બન્યા હતા. ભક્તનો એ વિશેષ અધિકાર છે. ભગવાન દરેક માટે સરખા છે, પણ ભગવાનના ભક્તનો મહિમા વધારે છે; કારણ કે તે હંમેશાં સૌથી મહાનના સંપર્કમાં હોય છે. સૂર્યના કિરણો તો સૌના ઉપર સમાન રીતે પ્રસરે છે, છતાં કેટલાંક સ્થળો હંમેશાં અંધારિયાં હોય છે. એનું કારણ સૂર્ય પોતે નથી પણ ગ્રહશીલતા છે. તેવી જ રીતે

જેઓ ભગવાનના સો ટકા શુદ્ધ ભક્ત છે, તેમને ભગવાનની સંપૂર્ણ કૃપા પ્રાપ્ત થાય છે. એ કૃપા હંમેશાં સર્વ સ્થળે એકસરખી વરસ્યા કરે છે.

आमन्त्र्य पाण्डुपत्रांश्च शैनेयोद्भवसंयुतः ।

द्वैपायनादिभिर्विप्रैः पञ्जितैः प्रतिपञ्जितः ॥७॥

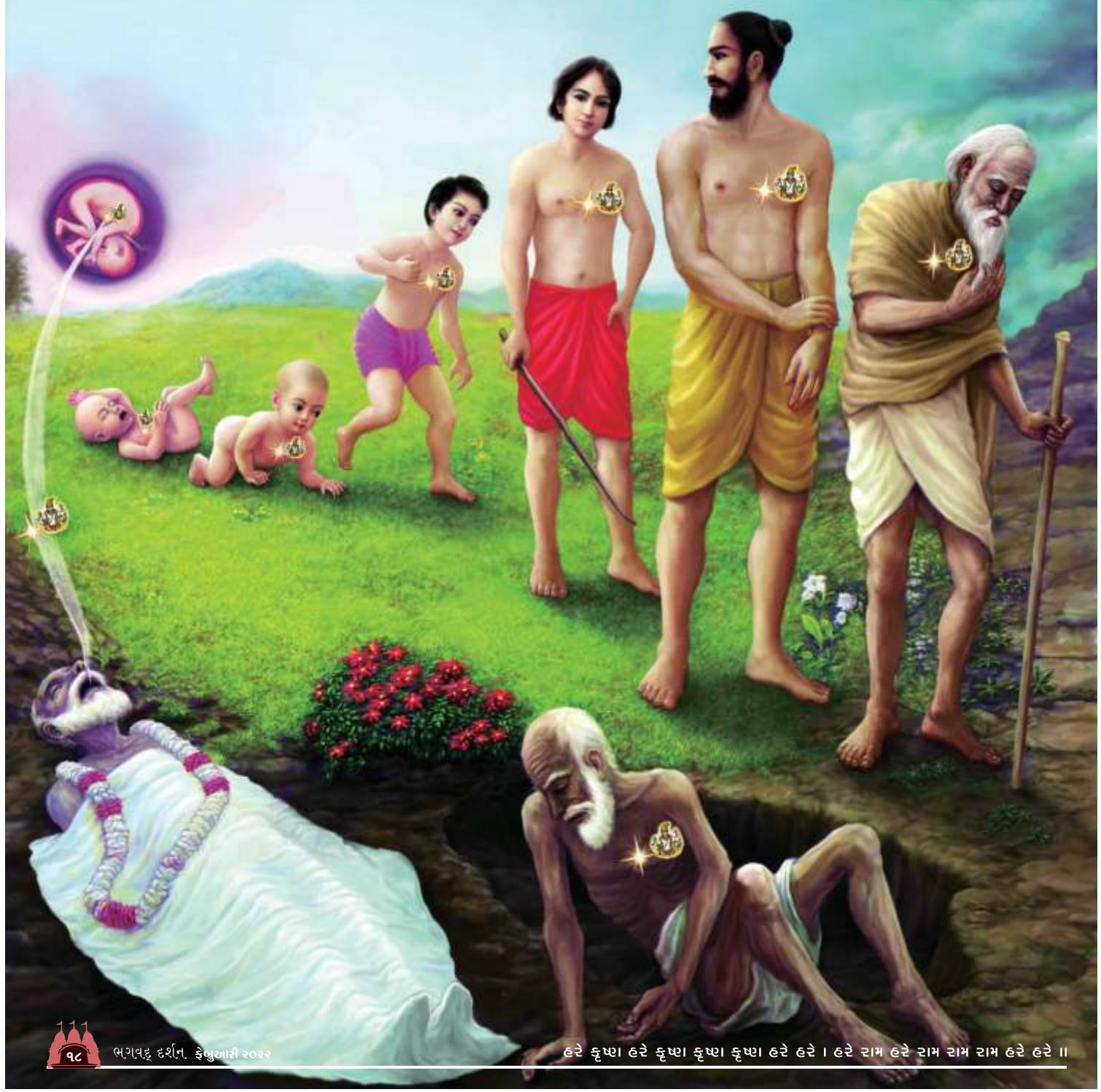
આમંત્ર્ય- આમંત્રીને, પાડુ પુત્રાન- પાંડવોને, ચ-અને, શૈનેય-સાત્યકિ; ઉદ્ધવ: સંયુતઃ-સહિત, દૈપાયન-આદિભિ:-વેદવ્યાસ વગેરે જ્ઞાનિઓ વડે; વિપ્રે:-બ્રાહ્મણો વડે; પુજિતૈ:-પુજાયેલા; પ્રતિપુજિતઃ- સામી પુજા કરી.

અનુવાદ

ત્યારપછી ભગવાન શ્રીકૃષ્ણ જવા માટે તેથાર થયા.
 શ્રીલ વ્યાસદેવની સાથે બધા આત્માઓએ તેમની પૂજા કરી.
 તેમણે પણ સૌનું અભિવાદન કર્યું અને તેમણે પાંડવોને
 નિમંત્રણ આપ્યું.

માવાર્થ

ਏਖੀਤੀ ਰੀਤੇ ਭਗਵਾਨ ਸ਼੍ਰੀਕੂਣਾ ਕਾਨ੍ਤ੍ਰਿਯ ਹਤਾ ਅਨੇ
 ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਮਾਟੇ ਪ੍ਰਯੁਧ ਨ ਹਤਾ। ਪਛਾ ਸ਼੍ਰੀਲ ਵਾਸਦੇਵ ਸਹਿਤ ਤਥਾਂ
 ਹਾਜਰ ਰਹੇਲਾ ਸੌ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਤੇ ਮਨੇ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਤਰੀਕੇ ਜਾਣਾਤਾ
 ਹਤਾ ਅਨੇ ਤੇ ਥੀ ਤੇ ਮਣੋ ਤੇ ਮਨੀ ਪ੍ਰਯੁਧ ਕਰੀ। ਕਾਨ੍ਤ੍ਰਿਯ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੀ
 ਆਕਾਨੇ ਆਧੀਨ ਛੇ ਤੇ ਵੀ ਸਾਮਾਜਿਕ ਵਿਵਸਥਾਨੇ ਮਾਨ
 ਆਪਵਾਨਾ ਛੇਤੁਥੀ ਭਗਵਾਨੇ ਵਣਤੇ ਧੋਗ੍ਯ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰ੍ਯਾ। ਜੋ
 ਕੇ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰਨੇ ਮਣਵਾ ਧੋਗ੍ਯ ਮਾਨ ਸਮਾਜਨਾ ਬਧਾ ਜਵਾਬਦਾਰ
 ਵਣ੍ਣਾ ਤਰੱਫ਼ੀ ਭਗਵਾਨ ਸ਼੍ਰੀਕੂਣਾਨੇ ਮਣਤੁ ਹਤੁ, ਇਤਾਂ ਪਛਾ
 ਸਮਾਜਮਾ ਚਾਰ ਵਾਣੀਆਂ ਪਰੰਪਰਿਤ ਵਿਵਹਾਰੋਮਾਂਥੀ ਤੇ ਅਓ ਕਈ
 ਚਲਿਤ ਥਤਾ ਨਹੀਂ, ਭਗਵਾਨ ਪੋਤੇ ਛੇਤੁਪੂਰਵਕ ਆ ਸਾਮਾਜਿਕ
 ਰਿਵਾਜੋਨੁੰ ਪਾਲਨ ਕਰਤਾ ਹਤਾ, ਜੇਥੀ ਬੀਜ਼ ਲੋਕੋ ਭਵਿ਷ਘਮਾਂ
 ਤੇ ਮਨੁੰ ਅਨੁਸਰਣਾ ਕਰੇ।

ભગવદ્ગીતામાંથી

ખાતમાળા વિજ્ઞાની સરળ સમજૂતી

- રામ ગિરિધારી દાસ

ભગવદ્ગીતામાંથી આપણાને ઉપદેશ મળે છે તે કોણ વ્યક્તિ આત્માના વિજ્ઞાનને સમજ શકે છે.

ઉત્ક્રામન્ત સ્થિતં વાપિ ભુજાનં વા ગુણાન્વિતમ् ।

વિમૂઢા: નાનુપશ્યન્તિ પશ્યન્તિ જ્ઞાનચક્ષુષ: ॥

“મૂર્ખ મનુષ્યો સમજ શકતા નથી કે જીવ પોતાના શરીરને કેવી રીતે છોડી દે છે. તેમ જ એ પણ સમજ શકતા નથી કે પ્રકૃતિના ગુણોના પ્રભાવ હેઠળ તેઓ કેવા પ્રકારનું શરીર ભોગવે છે. પરંતુ જેની આંખો જ્ઞાનથી કેળવાયેલી હોય છે, તે આ સર્વ જોઈ શકે છે. (ભ.ગી. ૧૫.૧૦)”

જ્ઞાન ચક્ષુષ: શબ્દ અત્યંત મહત્ત્વપૂર્ણ છે. જ્ઞાન વિના મનુષ્ય જ્ઞાણી શકતો નથી કે જીવ તેનું વર્તમાન શરીર કેવી રીતે ત્યજી દે છે. તેને એ પણ સમજાતું નથી કે અગામી જન્મમાં તેને કેવાં રૂપવાળું શરીર પ્રાપ્ત થશે અને હાલમાં તે વિશિષ્ટ પ્રકારનાં શરીરમાં શાથી રહી રહ્યો છે. આ માટે પૂરતા જ્ઞાનની જરૂર હોય છે કે જે સદ્ગુરુ પાસેથી ભગવદ્ગીતા તથા એવા જ ગ્રંથોના શ્રવણ કરવાથી પ્રાપ્ત કરી શકાય છે, જે મનુષ્ય આ બધું સમજવા માટે કેળવાયેલા છે તે ભાગ્યશાળી છે.

આત્માનું ઉત્પત્તિ સ્થાન

પ્રકૃતિ પુરુષં ચૈવ વિજ્ઞનાદી ઉભાવપિ ।

વિકારાંશ ગુણાંશૈવ વિદ્ધિ પ્રકૃતિસમ્ભવાન् ॥૨૦॥

“ભૌતિક પ્રકૃતિ તથા જીવોને અનાદિ સમજવા અને તેમના વિકાર તથા ગુણોને પ્રકૃતિ જન્ય જાણવા.” (ભ.ગી. ૧૩.૨૦)

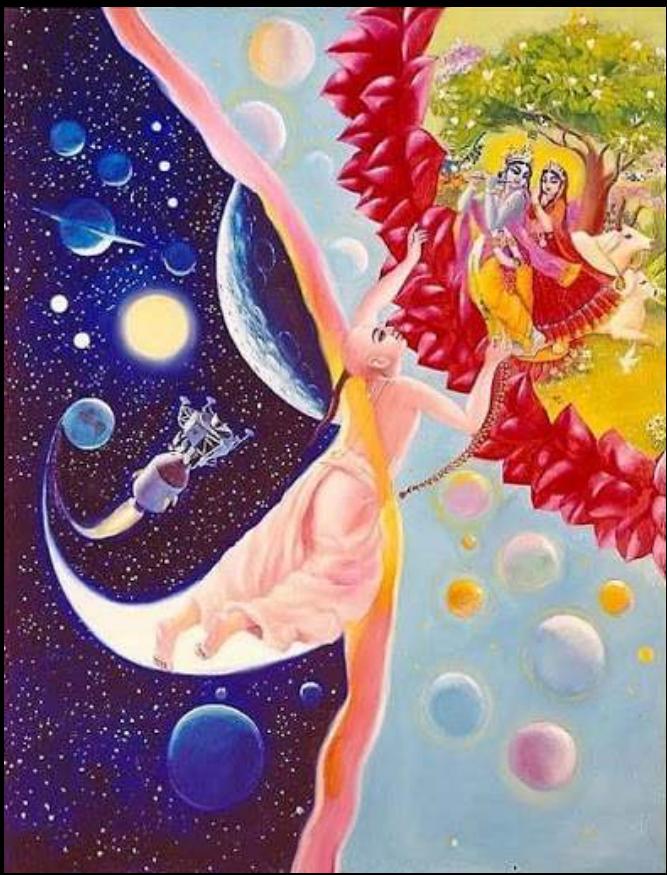
દ્વાવિમૌ પુરુષૌ લોકે ક્ષરશ્વાક્ષર એવ ચ ।

ક્ષર: સર્વાણિ ભૂતાનિ કૂટસ્થોક્ષર ઉચ્યતે ॥

“જીવના બે પ્રકાર છે-અયુત અને અચ્યુત. ભૌતિક જગતમાં પ્રત્યેક જીવ અયુત(પતનશીલ) હોય છે અનો આધ્યાત્મિક જગતમાં પ્રત્યેક જીવ અચ્યુત(અપતનશીલ) કહેવાય છે.” (ભ.ગી. ૧૫.૧૬)

ભગવાને વ્યાસદેવ તરીકેના તેમના અવતારમાં બ્રહ્મસૂત્રનું સંકલન કર્યું છે. ભગવાન અહીં વેદાંતસૂત્રના વિષયવસ્તુનો સાર આપી રહ્યા છે. તેઓ કહે છે કે સંખ્યામાં અનંત એવા જીવો બે પ્રકારના હોય છે. અયુત (ક્ષર) અને અચ્યુત (અક્ષર). જીવો પૂર્ણ પુરુષોત્તમ પરમેશ્વરના સનાતન પૃથ્વેક થયેલા (વિભિન્ન) અંશો છે. જ્યારે તેઓ ભૌતિક જગતના સંપર્કમાં હોય છે, ત્યારે તેઓ જીવભૂત કહેવાય છે. અહીં ક્ષર: સર્વાણિ ભૂતાનિ પદ પ્રયુક્ત છે. તેનો અર્થ છે- જીવ અયુત છે. પરંતુ જે જીવો પૂર્ણ પુરુષોત્તમ પરમેશ્વર સાથે એકત્વમાં હોય છે તેઓ અચ્યુત કહેવાય છે. એકત્વનો અર્થ એવો નથી કે તે જીવોની વ્યક્તિમતા નથી. બલ્કે બંનેમાં બિમતા નથી એવો છે. તેઓ બધા સર્જનના હેતુ પ્રત્યે સાનુકૂળ હોય છે. બેશક આધ્યાત્મિક જગતમાં સર્જન જેવી કોઈ વસ્તુ હોતી નથી. પરંતુ વેદાંતસૂત્રમાં કહ્યું છે તેમ પૂર્ણ પુરુષોત્તમ પરમેશ્વર સર્વ ઉદ્ગમોના સ્નોત હોવાથી અહીં આ વિચારનું સ્પષ્ટીકરણ કર્યું છે.

પૂર્ણ પુરુષોત્તમ ભગવાન શ્રીકૃષ્ણાના કથનાનુસાર જીવોની બે શ્રેષ્ઠોઓ છે. વેદોમાં આનું પ્રમાણ મળે છે, તેથી આમાં શંકા કરવાનો પ્રશ્ન જ નથી. આ ભૌતિક જગતમાં સંધર્ષ કરી રહેલા બધા જીવો મન તથા પાંચ ઇન્દ્રિયોવાળું શરીર ધરાવે છે કે જે પરિવર્તન પામતું રહે છે જ્યાં સુધી જીવ બદ્ધ હોય છે, ત્યાં સુધી જડ પદાર્થના સંસર્ગને કારણે તેનું શરીર બદલાયા કરે છે. જડ

**આધ્યાત્મિક જગતમાં શરીર
પરિવર્તન પામતું નથી. ત્યાં વૃદ્ધાવસ્થા
આવતી નથી, જન્મ થતો નથી તેમજ
મૃત્યુ પણ થતું નથી.**

પદાર્થ પરિવર્તન પામે છે તેથી જીવ પણ પરિવર્તન પામતો જણાય છે. પરંતુ આધ્યાત્મિક જગતમાં શરીર જડ પદાર્થનું બનેલું હોતું નથી. તેથી કોઈ ફેરફાર થતો નથી. ભૌતિક જગતમાં જીવના છ પરિવર્તન થાય છે. જન્મ, વૃદ્ધિ, ઉપસ્થિત, પ્રજોત્પાદન, ક્ષય તથા વિનાશ. આ ભૌતિક શરીરના પરિવર્તનો હોય છે. પરંતુ આધ્યાત્મિક જગતમાં શરીર પરિવર્તન પામતું નથી. ત્યાં વૃદ્ધાવસ્થા આવતી નથી, જન્મ થતો નથી તેમજ મૃત્યુ પણ થતું નથી. ત્યાં બધુ એકાવસ્થામાં હોય છે. ક્ષર: સર્વાણિ ભૂતાનિ પ્રથમ સર્જાયેલ જીવ બ્રહ્માજીથી માંડીને એક બદ્ધ કીડી સુધીનો દરેક જીવ કે જે ભૌતિક પ્રકૃતિના સંસર્ગમાં આવે છે તે પોતાનું શરીર બદલ્યા કરે છે. તેથી તેઓ બધાં ક્ષર

છે. પરંતુ આધ્યાત્મિક જગતમાં મુક્ત જીવ એકાવસ્થામાં રહે છે.

આત્માનું પતન અને સંઘર્ષ

શુદ્ધ જ્ઞાનરૂપ ભગવાનની આધીનતા એ જીવની વાસ્તવિક સ્વરૂપવસ્થા છે. જ્યારે મનુષ્ય મોહવશ આ શુદ્ધ જ્ઞાનથી વિમુખ થઇ જાય છે, ત્યારે તે માયાને આધીન થઇ જાય છે અને પૂર્ણ પુરુષોત્તમ પરમેશ્વરને સમજ શકતો નથી. આ માયા ઈચ્છા તથા દેખના દ્વંદ્વ રૂપે પ્રગટ થાય છે. આ ઈચ્છા તથા દેખને લીધે જ અજ્ઞાની મનુષ્ય પરમેશ્વર સાથે એકરૂપ થવા ઈચ્છે છે અને કૃષ્ણની પૂર્ણ પુરુષોત્તમ ભગવાન તરીકે ઈચ્છા કરે છે. (ભ.ગી. તાત્પર્ય ૩.૨૭)

આ જ કારણો જીવનું આ ભૌતિક સંસારમાં પતન થાય અને સુખ-દુઃખના ચક્કમાં ભયા કરે છે. જીવ કર્માનુસાર અલગ અલગ યોનિઓ પ્રાપ્ત કરે છે અને દરેક યોનિઓમાં કઠોર સંઘર્ષ કરતો રહે છે.

ઇચ્છાદ્વેષસમુચ્ચેન દ્વન્દ્વમોહેન ભારત ।

સર્વભૂતાનિ સમ્મોહં સર્ગે યાન્તિ પરન્તપ ॥

“હે ભારત, હે શત્રુવિજેતા, સર્વ જીવો જન્મ લઈને ઈચ્છા તથા દેખથી ઉત્પત્ત થતા દ્વંદ્વોથી મોહગ્રસ્ત થઇને આસક્તિ (મોહ)ને પામે છે.” (ભ.ગી. ૭.૨૭)

સુખ-દુઃખ તથા સારી-ખોટી યોનિઓનું કારણ

કાર્યકારણકર્તૃત્વે હેતુ: પ્રકૃતિરુચ્યતે ।

પુરુષ: સુખદુઃખાનાં ભોકૃત્વે હેતુરુચ્યતે ॥

“પ્રકૃતિ સર્વ ભૌતિક કારણો તથા કાર્યોની હેતુ કહેવાય અને જીવ આ જગતમાંનાં વિવિધ સુખો તથા દુઃખો ભોગવવાનું કારણ કહેવાય છે.” (ભ.ગી. ૧.૩.૨૧)

પુરુષ: પ્રકૃતિસ્તો હિ ભુડ્કે પ્રકૃતિજાન ગુણાન् ।

કારણ ગુણસઙ્ગોડસ્ય સદસદ્યોનિજન્મસુ ॥

“આ પ્રમાણો જીવ પ્રકૃતિના ત્રણ ગુણોને ભોગવતો પ્રકૃતિમય જીવન જીવે છે. આ તેના ભૌતિક પ્રકૃતિ સાથે સંગને કારણો થાય છે. એ રીતે વિભિન્ન યોનિઓમાં ઈષ અને અનિષ્ટ પ્રાપ્ત કર્યા કરે છે.” (ભ.ગી. ૧.૩.૨૨)

**“सत्यने जाणार तत्वदर्शी व्यक्ति पासेथी आ रीते सत्यने जाणी लीधा
पछी, तुं आवा भोहमां फटी कटी पडीश नहीं. कारण के तुं जाणीश के बधा
जुवो भारा ज अंशो छे अने तेओ भारा ज छे.”**

ममैवांशो जीवलोके जीवभूतः सनातनः ।

मनःषष्ठानीन्द्रियाणि प्रकृतिस्थानि कर्षतिः ॥

“आ बद्ध जगतभां बधा जुवो भारा सनातन अंश
छे. बद्ध जवना कारणे तेओ बधी छ ईन्द्रियो साथे कठोर
संघर्ष करी रह्या छे. जेमां मननो पङ्क समावेश थाय
छे.” (भ.गी. १.५.७)

ज्ञानथी ५२

यज्जात्वा न पुनर्मोहमेवं यास्यसि पाण्डव ।
येन भूतान्यशेषाणि द्रक्ष्यस्यात्मन्यथो मयि ॥

“सत्यने जाणार तत्वदर्शी व्यक्ति पासेथी आ
रीते सत्यने जाणी लीधा पछी, तुं आवा भोहमां फटी कटी
पडीश नहीं. कारण के तुं जाणीश के बधा जुवो भारा ज
अंशो छे अने तेओ भारा ज छे.” (भ.गी. ४.३५)

इति क्षेत्रं तथा ज्ञानं ज्ञेयं चोक्तं समाप्ततः ।

मद्भक्त एतद्विज्ञाय मद्भावायोपपद्यते ॥

“आ प्रभाषो में कार्यश्रेत्र (शरीर), ज्ञान तथा
सेवानुं संक्षिप्त वर्णन कर्यु छे. आने केवળ भारा भक्तो ज
पूर्णपशो समज्ज शके छे अने ए रीते भारा भावने पामे
छे.” (भ.गी. १.३.१८)

ज्ञान तथा ज्ञानना विकासनो अर्थ थाय छे के
भनुष्ये पोताने कृष्णभावनामां स्थित करवा. आपणे
भौतिक चेतना द्वारा दोरवाइ रह्या छीअे, परंतु ज्यारे
आपणे संपूर्ण चेतनाने कृष्णना कार्यो प्रति स्थानांतरित
करीअे छीअे अने कृष्ण ज सर्वस्व छे ऐवो साक्षात्कार करीअे
छीअे. बीज्ज रीते कही शकाय के ज्ञान तो भक्तिने पूर्ण रीते
समज्वा माटेनी प्रारंभिक अवस्था छे. (भ.गी. १.३.१८
तात्पर्य) *

હરે કૃષા એક્ષપ્રેસ

- ભક્ત વિક્રમ પાટીલ

“આજે હું ઘરમાં સૂધશા નહીં” મારું મન વિચારોથી ઉથલ-પાથલ હતું. “જ્યારે મારી પત્ની જ મને પ્રેમ નથી કરતી તો પછી મારે ઘરે રહેવાનો શું અર્થ છે ?” તે રાત્રે મેં કોલ્હાપુર સ્થિત મારી દુકાનમાં સૂવાનો નિર્ણય કર્યો અને અત્યંત ઉદ્ઘિન અવસ્થામાં ઘરેથી નીકળી પડ્યો.

મારું ગામ કાંતોલી, કોલ્હાપુરથી લગભગ ૩૦ કિ.મી. દૂર છે. હું જમણા હાથથી વિકલાંગ છું અને ડોક્ટરોના અનુસાર મારા માટે આ હાથથી કામ કરવાનું ક્યારેય સંભવ થશે નહીં. પરંતુ ડોક્ટર અને વૈજ્ઞાનિકો અનેક વાતો જાણતા નથી. તેથી મેં ક્યારેય એમની વાતો પર ધ્યાન આપ્યું નહીં. વિકલાંગતા મારા કોઈ પણ કાર્યમાં

અવરોધરૂપ બનતી નથી. હું એક હાથે સાઇકલ ચલાવું છું અને કોલ્હાપુરમાં મારી મોબાઇલની દુકાન છે.

દુર્ભાગ્યે, ગામના કેટલાંક લોકોએ મારી પત્નીને મારી વિકલાંગતાના વારંવાર પાઈ ભણાવતા, જેનાથી અમારા વૈવાહિક જીવનમાં તણાવ ઉત્પન્ન થઈ ગયો. પત્નીના બદલાયેલા વ્યવહારને જોઈને કેટલાક સંબંધીઓ અને મિત્રોએ મને સલાહ આપી કે હું તેની સાથે છૂટાછેડા લઈ લઈ. પરંતુ મને એ સ્વીકાર ન હતું. હું કોઈ પણ રીતે એ સંબંધને કાયમ રાખવા માંગતો હતો.

પરંતુ એ દિવસે તો હદ થઈ ગઈ હતી. હું કોલ્હાપુરની બસ લેવા જ જતો હતો કે માર્ગમાં મને મારો

મિત્ર ગણપતિ પાટીલ મળ્યો. મારું મો જોઇને મારી મનોસ્થિતિ સમજી ગયો. તેણો કહ્યું કે તે પણ કોલ્હાપુર જાય છે અને મને ત્યાં છોડી શકે છે. હું તરત જ તેની મોટર સાઈકલ પર બેસી ગયો.

આશાનું કિરણ

રસ્તામાં મને તે નવી વાતોના વિષયમાં જણાવવા લાગ્યો, જે હમણા હમણા તેના જીવનમાં બની હતી. તે સત્સંગ, ભગવદ્ગીતા અને આ ભૌતિક જગતના સ્વભાવ વિશે ચર્ચા કરવા લાગ્યો. પીડિત મન હોવાને કારણો હું ધ્યાનપૂર્વક સાંભળી રહ્યો હતો. તેણો મને આવતા રવિવારે સત્સંગમાં આવવા માટે ભારપૂર્વક કહ્યું. થોડા જ સમયમાં અમે કોલ્હાપુર પહોંચી ગયા. હું ગણપતિની આ નવી જીવનશૈલીને જાણવા માટે ઉત્સુક થઈ ગયો અને પોતાની કૃતજ્ઞતા દર્શાવવા માટે મેં સત્સંગમાં જવાનો નિશ્ચય કર્યો.

સત્સંગમાં પહોંચ્યા પછી મને લાગ્યું કે માનો હંસોની વચ્ચે કાગડો આવી ગયો હોય. મને વિશ્વાસ ન થયો કે એવા લોકો અને આવું વાતાવરણ આ દુનિયામાં હોઇ પણ શકે છે. હું સત્સંગ, પ્રવચન અને ઉપરિસ્થિત ભક્તો દ્વારા પૂછવામાં આવેલ ગંભીર પ્રશ્નો તથા વક્તા દ્વારા આપવામાં આવેલ સટીક, સહજ જવાબોથી પ્રભાવિત થઈ ગયો. મેં નિશ્ચય કર્યો કે હું આ લોકો સાથે સંબંધ બનાવીને આ લોકોની જેમ ભક્તિ કરવા માંગું હું.

પોતાના કૌઠુંબિક જીવનની સમસ્યાઓથી વિચલિત થવાને બદલે મને જીવનમાં એક નવી દિશા મળી અને મેં ખુલ્લા દિલથી આનો સ્વીકાર કર્યો. ભક્તો અને ભગવાનની કૃપાથી મારી પત્ની પણ ધીરે ધીરે ભક્તિનો સ્વીકાર કરવા લાગી, જેનાથી અમારા બંનેનું જીવન બદલાઈ ગયું. આટલું જ નહીં મારા સસરાએ મહિરાપાન છોડી દીધું. ગયા વર્ષ ગૌર પૂર્ણિમાને દિવસે અમારી પુત્રી ગૌરાંગીનો જન્મ થયો. અમને લાગ્યું કે સ્વયં ચૈતન્ય મહાપ્રભુએ તે અમને આપી છે. પત્ની સાથેના મારા સંબંધોમાં ઘણો જ સુધારો આવી ગયો. થોડા વર્ષો પછી બીજી એક ગૌરપૂર્ણિમાએ અમારી બીજી પુત્રી માધવીનો જન્મ થયો.

પ્રચારની જ્ઞાસા

શ્રીલ પ્રભુપાદની કૃપાથી પોતાના જીવનને

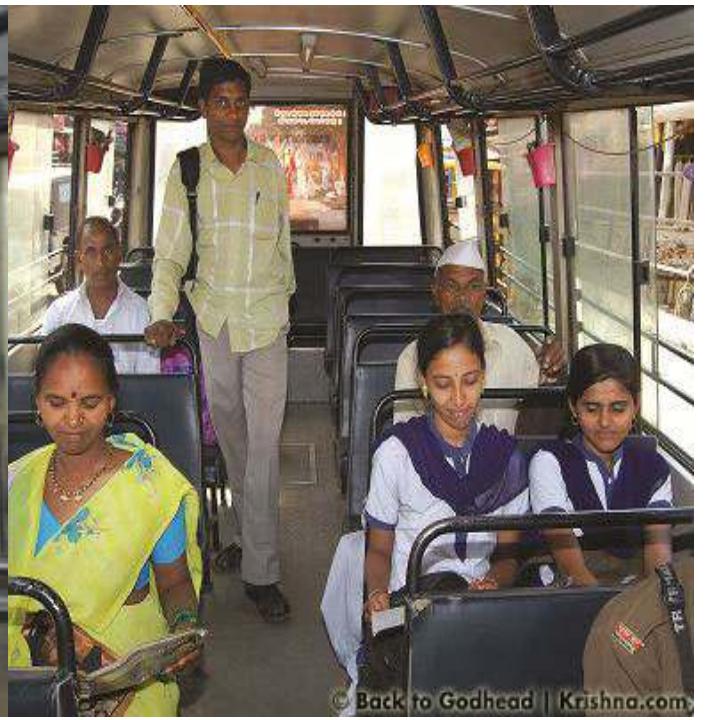
પરિવર્તિત થયેલું જોઇને મેં નિશ્ચય કર્યો કે હું શ્રીલ પ્રભુપાદની સેનામાં સૈનિક બનીશ અને ભગવાન શ્રીકૃષ્ણના સંદેશનો પ્રચાર કરવાનો યથાશક્તિ પ્રયાસ કરીશ.

પ્રતિદિન કોલ્હાપુર આવતા હું એસ.ટી (રાજ્ય પરિવહનની બસ)માં અનેક યાત્રીઓને જોતો, જેઓ મોટે ભાગે સૂચે છે. મેં વિચાર કર્યો કે કેવી રીતે હું આ લોકોને શ્રીલ પ્રભુપાદની શિક્ષાઓને અને કૃષ્ણની લીલાઓનું જ્ઞાન આપી શકું. મોબાઇલની દુકાન શરૂ કરતા પહેલા મને માર્કટિંગનો થોડો અનુભ્વ હતો. મેં તે પ્રતિભાને શ્રીકૃષ્ણની સેવામાં ઉપયોગ કરવાનો વિચાર કર્યો.

“જો હું બસમાં શ્રીલ પ્રભુપાદના પુસ્તકોનું વિતરણ પ્રારંભ કરું છું તો મેં વિચાર્યુ કે લોકોને શંકા થઈ શકે છે કે આને વેચવાથી મને કમીશન કે કંઈક મળતું હશે.” તો હવે હું શું કહું? મેં યુક્તિ શોધી કાઢી. વિકલાંગ હોવાને કારણો બસમાં મને એક ચર્ચુંથાંશ ભાગ જ ભાડું ભરવું પડતું હતું અને આ રીતે પ્રતિમાસ ૧૨૦૦ રૂ.ની બચત થતી હતી, પોતાની કૃતજ્ઞતા પ્રદર્શિત કરવા માટે મેં પોતાના જર્ચરી એસ.ટી. બસમાં ‘જાઉ દેવાચિયા ગાવા’ (ભગવદ્ દર્શનનું મરાડી સંસ્કરણ). જેનો અર્થ છે, ભગવાનના ગામમાં પાછા જાઓ.) ઉપલબ્ધ કરાવવાનો નિર્ણય કર્યો. હું જાણતો હતો કે માસિક પત્રિકા હોવાને કારણો બસયાત્રીઓ આમાં રૂચિ લેશે. બસના ચાલક અને કંડકટરે આમાં પુરો સહયોગ આપ્યો અને આ રીતે શરૂ થઈ ગયું અમારું ફરતુ ચાલતું પુસ્તકાલય. યાત્રીઓ નિયમિત રૂપે પત્રિકા વાંચવા લાગ્યા અને શ્રીકૃષ્ણની શિક્ષાઓ તથા રાધાકૃષ્ણા તથા ભક્તિના જ્ઞાનથી અવગત થવા લાગ્યા. આ માસિક પત્રિકાઓ એક દોરી દ્વારા બસની સાથે સાથે બાંધેલી રહે છે, જેનાથી કોઈ તેને પોતાની સાથે લઈ જઈ શકે નહીં અને આ કાર્યમાં બસ ચાલક અને કંડકટર પૂરી સહાયતા કરે છે.

થોડા દિવસો પછી બસમાં પોતાની માળા પર જપ કરતી વખતે મેં કેટલાક ગામવાળાઓને સંગીત સાંભળતા જોયા. તેઓ પોતાના મોબાઇલ પર ઉચ્ચા અવાજે ગાયન સાંભળી રહ્યો હતા. એક છોકરો તો કંઈક અજીબ-ગરીબ જ સાંભળી રહ્યો હતો. “લી...લા...લા...લી..” હું તેની પાસે

© Back to Godhead | Krishna.com

**તે બસને “હરે કૃષ્ણ એક્સપ્રેક્સ”નું નામ આપવામાં આવ્યું,
કોલ્હાપુર બસ સ્ટોપ પર બધાએ ઉત્સાહપૂર્વક તેનું અનુમોદન કર્યું,
હવે હું બસમાં બેઠેલો હોઉ કે નહિ, દિવસભર બસમાં
શ્રીલ પ્રભુપાદની શિક્ષાઓ તથા હરે કૃષ્ણ કીર્તન ચાલુ રહે છે.**

ગયો અને પ્રેમથી પૂછ્યું કે તે ગીત કઈ ભાષામાં છે. તેણે કહ્યું કે તેને તેની ભાષા નથી ખબર, પરંતુ તેને તેનાથી કશ્યું જ અંતર પડતું નથી, કારણ કે તેને કેવળ સંગીત જ સારું લાગે છે.

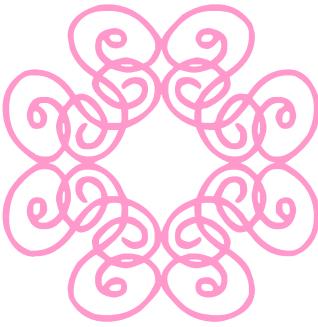
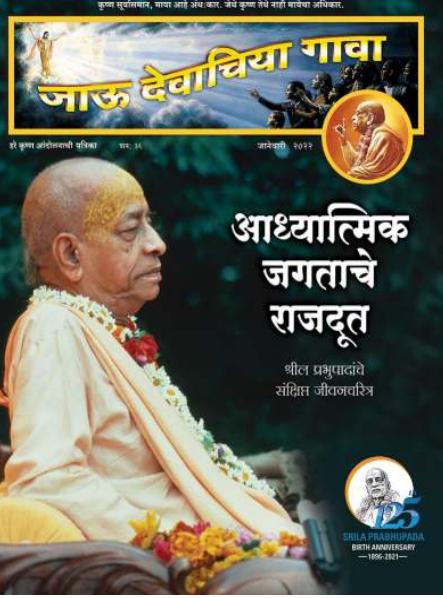
હું વિચાર કરવા લાગ્યો કે બસમાં ભણેલા ગણેલા લોકો માટે તો પત્રિકા છે, પરંતુ તેઓનું શું જેઓ અભણ છે? હું તેઓને કેવી રીતે કૃષ્ણાભક્તિ તરફ આકર્ષિત કરી શકું? મારા મનમાં એક વિચાર આવ્યો. મેં એસ.ટી.ના વધેલા પૈસાથી એક યુએસબી લ્યેયર ખરીદ્યું અને તેમાં ભજન, પ્રવચન અને હરે કૃષ્ણ કીર્તન વગેરે બધું જ ભરી દીધું. હું એને દરરોજ બસમાં મોટા-મોટા સ્પીકર સાથે વગાડવા લાગ્યો. આમાં પણ ડ્રાઇવર, કંડકટર તથા મારા નિયમિત સહયાત્રીઓએ પુરો સાથ આપ્યો.

એટલું જ નહીં, તે બસને “હરે કૃષ્ણા

એક્સપ્રેક્સ”નું નામ આપવામાં આવ્યું, કોલ્હાપુર બસ સ્ટોપ પર બધાએ ઉત્સાહપૂર્વક તેનું અનુમોદન કર્યું, હવે હું બસમાં બેઠેલો હોઉ કે નહિ, દિવસભર બસમાં શ્રીલ પ્રભુપાદની શિક્ષાઓ તથા હરે કૃષ્ણ કીર્તન ચાલુ રહે છે. અનેક પાઈકો તેના સર્વ્ય પણ બની ગયા. મારા આ રૂટ પર એક બીજી બસ આરંભ થવા જ છ રહી છે. યાત્રીઓ આ બસને પણ “હરે કૃષ્ણ એક્સપ્રેક્સ” બનાવવાનો આગ્રહ કરે છે.

શ્રીલ પ્રભુપાદની કૃપા

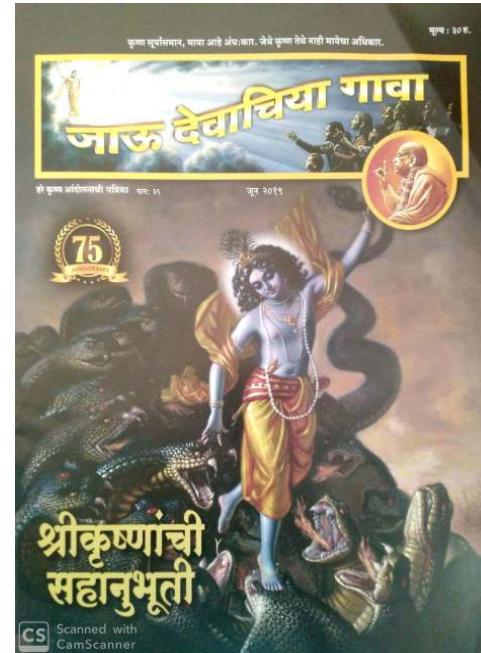
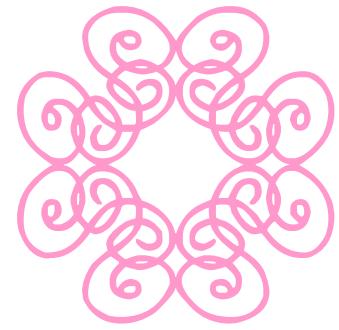
એક વખતે યાત્રા દરમ્યાન મને ૪૦,૦૦૦ રૂપિયાથી ભરેલ એક થેલો મળ્યો. તેમાં મળેલ એક પરચીના આધારે મેં તરત જ એના માલિકને ફોન કર્યો. માલિકે જે સાંભળ્યું તેના પર તેમને વિશ્વાસ ના થયો. તે મને મળવા આવ્યા. વારંવાર પોતાની કૃતજ્ઞતા પ્રગટ કરવા લાગ્યા અને

**મને દટ વિશ્વાસ છે,
શ્રીકૃષ્ણાની સેવા તથા
ભગવદ્ દર્શન માસિક
પત્રિકા - ('જાઉ દેવાચિયા
ગાવા')નું વિતરણ કરતા
કરતા ઇસ્કોન રૂપી હરે
કૃષ્ણ એક્સપ્રેસ એક
દિવસ મને ભગવાનના
ધામમાં લઈ જશે. તેના
માટે હું શ્રીલ પ્રભુપાદની
કૃપા તથા તેમના
આશીર્વાદ માટે પ્રાર્થના
કરું છું.**

કંઈક ઇનામ માંગવા માટે ભાર આપી રહ્યા હતા. મેં કહ્યું, હું કેવળ આપને શ્રીલ પ્રભુપાદનો સંદેશ આપવા માંગુ છું, જેમના સંગના ફળસ્વરૂપે મારા મનમાં તમારું ધન પાછું આપવાનો વિચાર આખ્યો. તેણે તરત જ પત્રિકાની ત્રણ સભ્યોની રસીદ ભરી દીધી. સમાચારપત્રમાં આ વિશે નાનો લેખ પણ આવ્યો હતો.

એક બીજા દિવસે મને એસ.ટી.બસમાંથી એક મોધો મોબાઇલ મળ્યો. મેં તરત જ એના માલિકનો સંપર્ક સાધ્યો અને તેમને ઘણી રાહત મળી. મેં તેમને મારી દુકાન પર બોલાવ્યા. તેઓ પણ પૂછવા લાગ્યા કે તેઓ મારા માટે શું કરી શકે. મેં તેમને શરબત પીવડાયું અને આ પત્રિકાના સભ્ય બનવાની વિનંતી કરી. તેઓ મુક્ત કંઠે મારી પ્રશંસા કરવા લાગ્યા અને હું સભ્ય બનવા માટે તેમનું ફોર્મ ભરવા લાગ્યો. કૃપયા તમારું નામ જણાવો. "હા... લખો... શ્રી રસીદ ગુલાબ સૈયદ." શ્રીલ પ્રભુપાદની આ મહાન કૃપા જોઈને હું આવાક રહી ગયો.

Scanned with
CamScanner

ગયે વર્ષ જન્માષ્ટમી પર મેં નવો સંકલ્પ લીધો કે આ વર્ષ 'જાઉ દેવાચિયા ગાવા' ના વધુમાં વધુ સત્ય બનાવીશ. અત્યાર સુધી ૧૫૦ થી વધારે સત્ય બની ચૂક્યા છે.

લોકોને પત્રિકા આપતી વખતે હું ઘણીવાર કહું છું, "ભક્તિ ગંગાની જેમ છે, પરંતુ તમે આવી ગંગાને તમારા ઘરે લઈ જઈ શકતા નથી. આ માસિક પત્રિકા તે કંમંડલ સમાન છે, જેમાં થોડું ગંગાજળ દર મહિને તમારા ઘરે આવે છે અને તમને પવિત્ર કરે છે."

મને દટ વિશ્વાસ છે, શ્રીકૃષ્ણાની સેવા તથા ભગવદ્ દર્શન માસિક પત્રિકા - ('જાઉ દેવાચિયા ગાવા')નું વિતરણ કરતા કરતા ઇસ્કોન રૂપી હરે કૃષ્ણ એક્સપ્રેસ એક દિવસ મને ભગવાનના ધામમાં લઈ જશે. તેના માટે હું શ્રીલ પ્રભુપાદની કૃપા તથા તેમના આશીર્વાદ માટે પ્રાર્થના કરું છું.

પરમેશ્વર શ્રીકૃષ્ણ

એક એવા નિયંતા કે જે શોષણ

નહીં પણ પોષણ કરે છે.

- હરિની દેવી દાસી

ઇશ્વર પરમ: કૃષા: સચ્ચિદાનંદ વિગ્રહ |

અનાદિર આદિર ગોવિન્દ:! સર્વકારણકારણમ् ॥

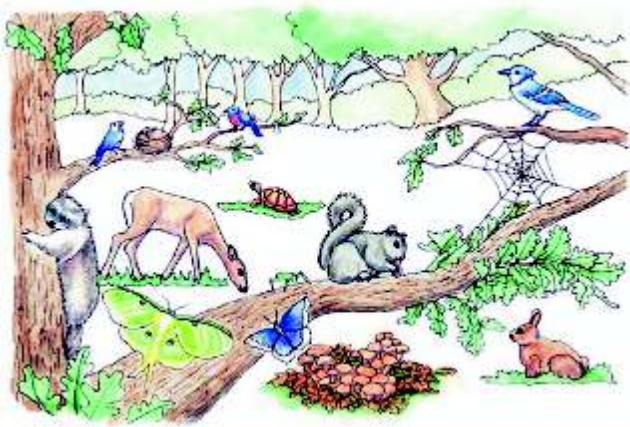
બ્રહ્મસંહિતામાં પરમેશ્વર ભગવાન શ્રીકૃષ્ણને માટે કહેવામાં આવ્યું છે, “શ્રીકૃષ્ણ પરમેશ્વર છે, તેઓ આદિ છે, તેઓ સર્વ કારણોના કારણ છે.” તમામ મહાન આચાર્યાંનો જેવા કે મધ્વાચાર્ય, રામાનુજાચાર્ય, વિષ્ણુસ્વામી, નિભાઈ તથા વલ્લભાચાર્ય ભગવાન શ્રીકૃષ્ણનો પરમેશ્વર તરીકે સ્વીકાર કરે છે.

ઇશ્વર એટલે નિયંતા અને પરમ એટલે જેનાથી ઉપર કોઈ નથી અને જેને સમાન કોઈ નથી. તો કૃષ્ણ પરમ નિયંતા છે.

નાના - નાના ઇશ્વરો

ઇશ્વર એટલે નિયંતા. આ જગતમાં આપણે નાના-નાના ઇશ્વરો જોઈએ છીએ. એક પરિવારનો વડીલ પરિવારનો નિયંતા છે. એક ફેટરીનો માલિક ફેટરીમાં કામ કરતા મજૂરોનો નિયંતા છે, દેશનો વડાપ્રધાન દેશનો નિયંતા છે. દેવતાઓ ઉચ્ચ નિયંતાઓ છે. તો આપણે આવા નિયંતા જોઈએ છીએ. આ દરેક નિયંતા કોઈને કોઈના નિયંત્રણમાં હોય છે. પણ ભગવાન શ્રીકૃષ્ણ દરેક જીવાત્માઓના નિયંતા છે. બધા દેવતાઓ પણ તેમના નિયંત્રણમાં છે.

સરકારના કાયદાઓનું પાલન પ્રજા કરે છે, ફેટરીના માલિકની આજ્ઞાઓનું પાલન ફેટરીના મજૂરો કરે છે, તેવી જ રીતે આ જગતના નિયંતા શ્રીકૃષ્ણો જગતના મનુષ્યો માટે કાયદાઓ બનાવ્યા છે જેનું મનુષ્યે પાલન કરવાનું હોય છે. કાયદાઓ મનુષ્યને સુખી કરવા બનાવ્યા છે. જે જીવો આ કાયદાઓનું ઉલંઘન કરે છે,

તેમને ભગવાનની શક્તિ દંડિત કરે છે.

ભગવાનના કાયદાઓ જાણવા અને સમજવા આપણે ભગવદ્ગીતા વાંચવી જોઈએ, તો આપણે સુખી રહીશું.

કાયદાઓ મનુષ્ય માટે છે પશુઓ માટે નહીં

આપણે પશુઓને જોઈએ છીએ કે તેમના જીવનમાં કોઈ કાયદાઓ હોતા નથી, તેઓ ફક્ત કર્મના ફળ પ્રમાણે પશુનું શરીર મેળવે છે અને પછી એક શરીરમાંથી બિજા શરીરમાં જાય છે. પણ મનુષ્ય પશુ જેવો નથી. પશુની ચેતના નિભ હોય છે. જ્યારે મનુષ્યની ચેતના ઉચ્ચ હોય છે. સરકારના કાયદાઓ મનુષ્ય માટે ધડવામાં આવ્યા છે. જો આપણે સરકારના બનાવેલા નિયમોનું ઉલંઘન કરીશું તો સરકાર આપણને દંડિત કરશે. એટલે સમજદાર વ્યક્તિ નિયમોનું પાલન કરે છે.

ભગવાને આ જગત બનાવ્યું છે અને તેમાં ઉચ્ચ શ્રેષ્ઠીના જીવ એટલે મનુષ્યો માટે કાયદાઓ બનાવ્યા છે. જેનું પાલન કરવાથી મનુષ્યની ઉચ્ચગતિ થશે. આપણે સમજવું જોઈએ કે મનુષ્ય જીવન પશુઓની જેમ જીવવા માટે નથી, પણ એક વિશેષ ઉદેશ્ય માટે ભગવાન તરફથી ભેંટમાં મળ્યું છે, તે ઉદેશ્ય છે કે આપણે ચોર્યાસી લાખ યોનિના ચક્રમાંથી છૂટી ભગવદ્ધામ પાછા જઈ શકીએ.

પરમ નિયંતાની શરણાગતિ

આ જગતમાં બધા જીવો ઉદાસ છે પણ ફક્ત સુખી છે તો હરિ (કૃષ્ણ)ના દાસ, કારણ કે તેમણે પોતાની શરણાગતિ સ્વીકારી છે. સમજદાર વ્યક્તિએ પરમ નિયંતા શ્રીકૃષ્ણનું શરણ ગ્રહણ કરવું જોઈએ. તો તે સુખીથઈ જશે.

આપણે સમજવું જોઈએ કે મનુષ્ય જીવન પશુઓની જેમ જીવવા માટે નથી, પણ એક વિશેષ ઉદેશ્ય માટે ભગવાન તરફથી ભેંટમાં મળ્યું છે, તે ઉદેશ્ય છે કે આપણે ચોર્યાસી લાખ યોનિના ચક્રમાંથી છૂટી ભગવદ્ધામ પાછા જઈ શકીએ.

ભગવદ્ગીતા (૧૫.૭) ભગવાન શ્રીકૃષ્ણા કહે છે- મમૈવાંશો જીવ લોકે જીવભૂતઃ સનાતનઃ આ બદ્ધ જગતમાં બધા જીવો મારા સનાતન અંશ છે. ભગવાનના સૂક્ષ્મ અંશ તરીકે જીવો તેમના ગુણો પણ સૂક્ષ્મ પ્રમાણમાં ધરાવે છે, જેમાંનો એક ગુણ આંશિક સ્વતંત્રતાનો છે. દરેક જીવને વ્યક્તિગત આત્મા તરીકે પોતાનું આગવું વ્યક્તિત્વ તથા સૂક્ષ્મ પ્રમાણમાં સ્વતંત્રતા હોય છે. તે સ્વતંત્રતાનો દુરુપયોગ કરવાથી જીવ બદ્ધ થાય છે. પણ સ્વતંત્રતાનો સદૃઉપયોગથી તે હંમેશાં મુક્ત અવસ્થામાં રહે છે, સ્વતંત્રતાનો સદૃપયોગ એટલે કૃષ્ણાની શરણાગતિ સ્વીકારવી. જેમ એક નાનું બાળક પૂરેપૂરું માતા-પિતાને શરણાગત રહે છે. તેને પોતાની કોઈ ચિંતા હોતી નથી. તે અભય રહે છે. તેના માતા-પિતાનેનું રક્ષણ, ભરણ-પોષણ કરે છે. તેમ જ મનુષ્ય પરમ નિયંતા એવા શ્રીકૃષ્ણાને શરણાગત થાય છે કે શ્રીકૃષ્ણ પોતાના દાસનું રક્ષણ અને પોષણ કરે છે. કારણ કે જીવ અને શ્રીકૃષ્ણ વચ્ચે એક બાળક અને તેના માતા-પિતા જેવો સંબંધ છે. એ સંબંધમાં કોઈ સ્વાર્થ નથી. આપણો ભગવાનના અંશો છીએ એટલે આપણો શ્રીકૃષ્ણાને શરણાગત થવું જોઈએ તો આપણો સદા આનંદમાં રહીશું. આ જગતમાં જેટલા નાના-નાના નિયંતાઓ છે તે ફક્ત શોષણ કરવાવાળા છે. પણ ભગવાનું એવા નિયંતા નથી. ભગવાન શોષણ નહીં પણ પોષણ કરે છે.

જો તમારે શ્રીકૃષ્ણાની કૃપા પ્રાપ્ત કરવી હોય તો તમારે કૃષ્ણાની ઇચ્છાને જાણવી પડે. તેના માટે તમારે ભગવદ્ગીતા તેના મૂળરૂપે વાંચવી જોઈએ. ભગવદ્ગીતા તેના મૂળરૂપે વાંચીને આજે જગતના કરોડો લોકો સુખી થઇ રહ્યા છે. તમે રહી ન જાઓ એટલે કૃષ્ણાને પોતાના બોસ બનાવી લો, આવા બોસ તમને ક્યાંય નહીં મળો. તમારું જીવન સફળ થઇ જશે અને તમે સુખી થઇ જશો.

જો તમારે શ્રીકૃષ્ણાની કૃપા
પ્રાપ્ત કરવી હોય તો તમારે
કૃષ્ણાની ઇચ્છાને જાણવી પડે.
તેના માટે તમારે ભગવદ્ગીતા
તેના મૂળરૂપે વાંચવી જોઈએ.

હરે કૃષ્ણા હરે કૃષ્ણા કૃષ્ણા હરે હરે । હરે રામ હરે રામ રામ રામ હરે હરે ॥

માયાના સાધનો

- રાધા ગોપીનાથ દાસ

કળિયુગમાં માયાદેવીએ એક વિશાળ મેદાનમાં પોતાના સાધનોનું પ્રદર્શન અને વેચાણ શરૂ છે. પ્રત્યેક સાધન પર તેનું નામ, કિમત અને બીજી વિગતો જણાવતી સંક્ષિપ્ત નોટ લગાડેલી હતી. એક સાધન પર લઘું હતું. નામઃ ઇન્દ્રિયતૃપ્તિનો આનંદ કિમતઃ ૧ લાખ રૂ.

વિગતો: આ સાધન તમારા હાથમાં આવશે કે તરત જ તમને સમજાશે કે જીવનનાનો ઉદેશ્ય, જીવનનો પ્રત્યેક પ્રયાસ ઇન્દ્રિયતૃપ્તિ છે. તમે રોજ ૮-૧૦ કલાક સખત મજૂરી ઇન્દ્રિયતૃપ્તિ માટે કરશો અને ખૂબ આનંદ પ્રાપ્ત કરશો. આ પ્રમાણો પ્રદર્શનમાં બીજા અનેક સાધનો હતા. જેવા કે કામ, કોધ, ભદ્ર, લોભ, મોહ, ઇષ્ટ, દ્રેષ, છેતરપીંડી, ચોરી પ્રતિષ્ઠા અને દંબ. ગ્રાહકોએ જોયું કે ત્યાં એક સાવ ઘસાઈ ગયેલું સાધન જુદું પડ્યું હતું અને તેના પર નામ, કિમત કે વિગતો લખી ન હતી. એક જીજાસુએ ત્યાં હાજર માયાના એજન્ટને

પૂછ્યું.

આ સાધનનું નામ અને તેનો ઉપયોગ શું છે? એજન્ટે કહ્યું, માયાનું આ સૌથી પ્રિય હથિયાર છે, આનો ઉપયોગ માયા બહુ જ બહોળા પ્રમાણમાં કરે છે. મજાની વાત એ છે કે આ સાધન ભાગ્યે જ નિષ્ફળ જાય છે.

બધાને કુતુહલ થયું બીજી એક વ્યક્તિએ એજન્ટને પૂછી નાયું, એ સાધન વડે શું કરી શકાય? એજન્ટે ખડખડાટ હસીને ઉત્તર આપ્યો, તે સાધનનું નામ છે સ્ત્રી-પુરુષનું એક બીજા પ્રત્યે આકર્ષણ. આ સાધનથી ખૂબ જ આનંદ પ્રાપ્ત થશે પણ તે ક્ષણિક હશે. જોકે આ સાધન કાછ ને પણ ભગવદ્ ભક્તિથી વિમુખ કરી શકે છે.

આ જો કે રૂપક છે. પરંતુ આ રૂપક પરથી સ્પષ્ટ સમજાય છે કે ઉપર જણાવેલા માયાના હથિયારનો બેફામ ઉપયોગ કરીને મનુષ્ય પોતપોતાના સ્વાર્થમાં આંધળા થઇ

વિચારે છે કે અમે જલસા કરી રહ્યા છીએ. માયા ભગવાનની બહિરંગા શક્તિ છે જેને દુર્ગા તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. જીવ જ્યારે ભગવાનને ભૂલી, ભગવાનથી અલગ ભોગ કરવા માંગે છે ત્યારે ભગવાન પ્રત્યેક જીવના પિતા હોવાથી (સર્વ યોનિષુ કૌંતેય અછ્છ જીજપ્રદ: પિતા) કરણાવશ જીવની આ ખોટી ઈચ્છા તેને ભૌતિક જગતમાં મોકલી માયા દ્વારા તે ઈચ્છાની પૂર્તિ માટે સંવર્ધ કરાવે. શું માયા જીવની ઈચ્છા પુરી કરે છે? નહીં, માયા જીવને બ્રહ્મમાં નાખી એવી પ્રતિતિ કરાવે છે કે જીવ આ ભૌતિક જગતને ભોગવી રહ્યો છે. જેમ યોગ્યતા વગર કોઇ રાજા બનવા માગે તો શું તે રાજા બની જાય છે? નહીં, પરંતુ માયા જીવને રાજા બનાવી દે છે. માયા જીવને એવી સ્વખાવસ્થામાં મુકીદે છે કે તે જાણો રાજા જ છે!

જાગૃત અવસ્થામાં આપણે વિચારીએ છીએ કે હું સાંદું ખાઈ-પી રહ્યો છું, પહેરી-ઓઢી રહ્યો છું, મારે સુંદર ઘર, કલ્યાણરાં પત્ની-બાળકો છે, સારા વાહનમાં હરી-ફરી રહ્યો છું, સાંદું કમાઈ રહ્યો છું, હું સુખી છું. જીવનો આ માયા દ્વારા અપાતો બ્રહ્મ છે. શું કોઇ મરણ પથારીએ પડ્યો હોય અને પોતાને સુખી માને? આપણે ભૂલી જઈએ છીએ કે દિન-પ્રતિદન આપણે મૃત્યુના મુખમાં જઈ રહ્યા છીએ. આવી સ્થિતિમાં સ્ત્રીને પુરુષનું શરીર સુંદર અને ભોગવવા જેવું લાગે છે અને પુરુષને સ્ત્રીનું. બેમાંથી કોઇ સુંદર નથી અને નથી ભોગવવા જેવા. છતાં માયા એવું એવું દેખાડે છે કે હા, તેમાં સુંદરતા અને ભોગ છે. આ પ્રમાણે આખું જગત માયાના હાથમાં ઢીંગલીની જેમ નાચી રહ્યું છે. (ભામયન સર્વ સૂતાની યંત્રા રૂઢાની માયયા) (ભગવદ્ગીતા ૧૮.૬૧)

એક એવી મંડળી છે કે જે માયાની આ રમતમાં ફસાતી નથી. તેઓ માયાની બધી પોલ ખોલીને ભગવદ્ગીતામાં આપેલ શ્રીકૃષ્ણાની વાણીનો ઠંડેરો પીટીને લોકોને જણાવે છે કે, અભરદાર! એવું ન માનતા કે તમે સ્વતંત્ર રીતે કર્મ કરી રહ્યા છો. માયા તેના ગ્રણ ગુણો સત્ત્વ, રજ અને તમ વડે તમારી પાસેથી ધરાર કર્મ કરાવે છે.

આ મંડળી પૃથ્વી પર વિચારણ કરીને માયાના ફંડામાં ફસાયેલા જીવને પોતાના હથિયાર દ્વારા છોડાવે છે. આ ઓજર સામે માયાના ઓજાર વિફલ થાય છે. આ મંડળીને વૈષ્ણવ, ભગવદ્ ભક્તો અથવા સાધુ કહે છે. તેમના હથિયારનું નામ છે શ્રીકૃષ્ણાની શુદ્ધ સેવા ભક્તિ. જો કે

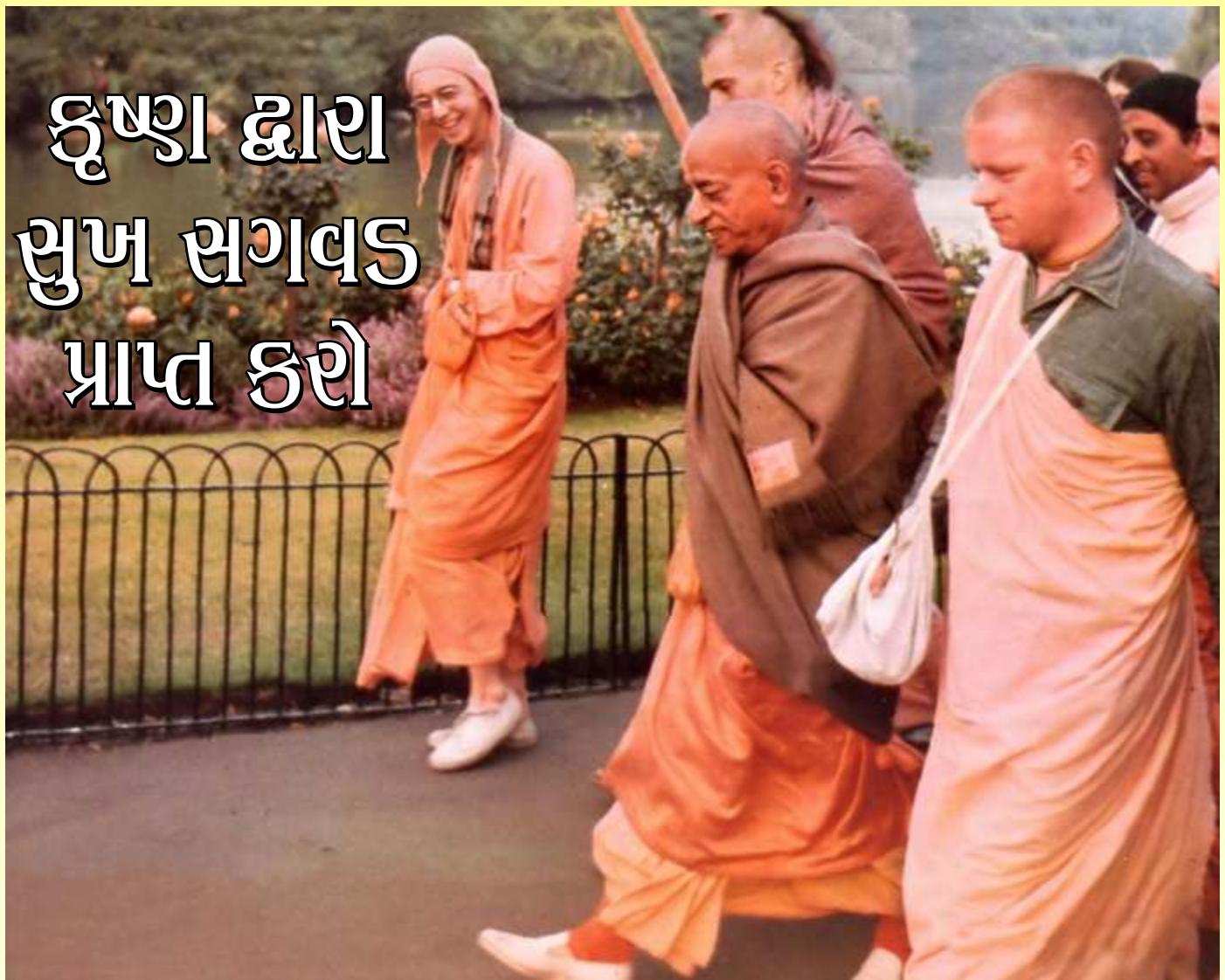

**ઇસ્કોન સંસ્થાના મંદિરો માંથી
નિયમિત બોખની વર્ષા માયાના
સાંભાજ્ય ઉપર કરવામાં આવે છે.
આ બોખ એટલે આધ્યાત્મિક ગ્રંથો
અને ભગવદ્ દર્શન સામાયીક.**

સૌભાગ્યશાળી જીવો જ તેમનું સાંભળે છે, અને તે પ્રમાણે કરે છે. સાધુ સહિષ્ણુ, દયાળુ, જીવમાત્ર પ્રત્યે મૈત્રીભાવ રાખનારો, શત્રુ રહિત, શાંત તથા ધર્મ શાસ્ત્રો પ્રમાણે આચરણ કરનારો હોય છે.

ભગવદ્ ભક્તોનું માયા સાથે નિત્ય યુદ્ધ ચાલતુ હોય છે. તેઓ માયાની છાવણીમાંથી માયાના કેદીઓને છોડાવીને પોતાની છાવણીમાં મોકલી આપે છે. ઇસ્કોન સંસ્થાના મંદિરો માંથી નિયમિત બોખની વર્ષા માયાના સાંભાજ્ય ઉપર કરવામાં આવે છે. આ બોખ એટલે આધ્યાત્મિક ગ્રંથો અને ભગવદ્ દર્શન સામાયીક. મનુષ્ય સમાજમાં આ બોખના વિતરણ સાથે ભક્તો શરીરોમાં હરે કૃષ્ણ મહામંત્રનું મધુર કીર્તન કરી માયાબદ્ધ જીવને કીર્તનના તાલ પર નચાવે છે. તેમને કૃષ્ણ પ્રસાદ આપે છે.

તમારા ઘર પર આવા બોંબ રૂપી ગ્રંથોની વર્ષા થાય ત્યારે ગ્રંથો ખદીદો, વાંચીને માયા, તેના સ્વામી શ્રીકૃષ્ણ અને પોતાની સ્થિતી જાણો. પોતાને માયાના પાશમાંથી છોડાવી પ્રચાર દ્વારા અન્યોને છોડાવો. આ વિધીને મનુષ્ય જીવનની સફળતા કહે છે.

શ્યામસુંદર: શ્રીલ પ્રભુપાદ, આજે બપોરે આપણો તપશ્ચર્યાની ચર્ચા કરતા હતા.

શ્રીલ પ્રભુપાદ: હં.

શ્યામસુંદર: જો આપણો સ્વેચ્છાએ તપશ્ચર્યા ન કરીએ, તો આપણો પરાણો થોડી તપશ્ચર્યા કરવી જોઈએ.

શ્રીલ પ્રભુપાદ: હા, આધ્યાત્મિક ગુરુના માર્ગદર્શન હેઠળ મનુષ્યે તપશ્ચર્યા કરવી જોઈએ. આમ તો તમને તપશ્ચર્યા કરવાનું દિલ હોતું નથી, પરંતુ તમે આધ્યાત્મિક ગુરુનું શરણ સ્વીકારો, એટલે તમારે એમના આદેશો પાળવા જ જોઈએ. અનું જ નામ તપશ્ચર્યા.

શ્યામસુંદર: તમારે તપશ્ચર્યા ન કરવી હોય તો પણ કરવી જ

પડે.

શ્રીલ પ્રભુપાદ: હા, કરવી જ પડે. કારણ કે તમે આધ્યાત્મિક ગુરુને તમારું સ્વાર્પણ કર્યું છે, એટલે એમનો આદેશ અંતિમ છે. એટલે તમને એ ન ગમતું હોય, છતાં તમારે એ કરવું જ પડે. મને ખુશ કરવા.

શ્યામસુંદર: હા.

શ્રીલ પ્રભુપાદ: પરંતુ તમને ગમતું નથી... (હસે છે), કોઈને ઉપવાસ કરવા ગમતા નથી. પરંતુ આધ્યાત્મિક ગુરુ આદેશ આપે છે, ‘આજે ઉપવાસ છે’ એટલે શું થાય? (શ્યામસુંદર હસે છે). શિષ્ય એટલે આધ્યાત્મિક ગુરુના માર્ગદર્શન નીચે જેણો શિસ્તબદ્ધ થવાનું કબૂલ કર્યું છે તે...

**ખાને 'હરે કૃષણ' મહામંત્રનું કીર્તન કરીછો છીંઓ
ખાને નૃત્ય કરીછો છીંઓ. કૃષણ ખામને સુંદર વાનગીઓ
મોકલી ખાપે છે તે ખાને ચારોગીઓ છીંઓ.**

એનું નામ જ તપશ્ચર્યા.

સ્વैચ્છિક નહીં તો પરાણો

શ્યામસુંદર: દાખલા તરીકે, અમારા મા બાપ કે આ ભૌતિક જગતના ધણા લોકો ભૌતિક જીવનની માયાજાળમાં સંપૂર્ણપણે ફસાયેલા છે. એમને તપશ્ચર્યા કે દેહદમન કરવા નથી, છતાં તેમને કરવા પડે છે. તપશ્ચર્યા વેઠવા કુદરત જ એમને ફરજ પાડે છે.

શ્રીલ પ્રભુપાદ: એ તો પરાણો તપશ્ચર્યા થછ. એ સારું ન કહેવાય. સ્વैચ્છિક તપશ્ચર્યા જ સહાયરૂપ બની શકે.

શ્યામસુંદર: જો કોઈ સ્વैચ્છિક તપશ્ચર્યા ન સ્વીકારે, તો તેની પાસે પરાણો તપશ્ચર્યા કરાવવી જ પડે.

શ્રીલ પ્રભુપાદ: માનવી અને પશુઓમાં એ જ ફરક છે. પશુ તપશ્ચર્યા કરી શકતું નથી. પરંતુ મનુષ્ય તપશ્ચર્યા કરી શકે છે. મીઠાઇવાળાની દુકાને ભાતભાતની વાનગીઓ હોય છે. મનુષ્યને એ ખાવાનું મન થાય છે. પરંતુ એ જુઓ છે કે તેની પાસે પૈસા નથી, એટલે એને સંયમ રાખવો પડે છે. પરંતુ કોઈ ગાય આવી ચઢે કે તરત જ તેનું મોહું નાંખે છે. તમે એને લાકડીથી મારો તો પણ તે સહન કરી દેશો. તે સાચે જ એમ કરશો. એટલે પશુ તપશ્ચર્યા કરી શકતું નથી. અમારી તપશ્ચર્યા ધણી સરસ છે. અમે 'હરે કૃષણ' મહામંત્રનું કીર્તન કરીએ છીએ અને નૃત્ય કરીએ છીએ. કૃષણ એમને સુંદર વાનગીઓ મોકલી આપે છે તે અમે આરોગીએ છીએ. બસ, આવી તપશ્ચર્યા કરવા પણ લોકો કેમ તૈયાર થતા નથી? કીર્તન કરવું, નાચવું ને સારી રીતે ખાવું.

બોબ: એટલે?

તપથી સુખ-તપ વગર હુઃખ

શ્રીલ પ્રભુપાદ: અમે તપશ્ચર્યા કરીએ છીએ એટલે કૃષણ સારી

સારી વાનગીઓ મોકલી આપે છે. એટલે અમારો ધંધો ખોટનો નથી. જ્યારે તમે કૃષણમય બનો છો ત્યારે તમને અત્યારની સગવડ કરતાં પણ વધારે સુખસગવડ ભગવાન આપે છે. આ એક હકીકત છે. છેલ્લાં વીસ વર્ષથી હું એકલો રવ્યો હું છતાં મને કશી જ મુશ્કેલી નડી નથી. સંન્યાસ લેતાં પહેલાં હું દિલ્હીમાં રહેતો હતો. હું એકલો રહેતો હતો, છતાં મને કોઈ ખાસ મુશ્કેલીઓ પડી નથી.

શ્યામસુંદર: આધ્યાત્મિક શિસ્ત ન સ્વીકારીએ તો કુદરત અનેક આપત્તિઓ નાંખશે.

શ્રીલ પ્રભુપાદ: ચોક્કસ, ભગવદ્ગીતામાં પણ કહ્યું છે:
દેવીદેખા ગુણમયી મમ માયા દુરત્યા।

માનુષ એવ યે પ્રપદ્યન્તે માયામૂં એતામૂં તરન્તિ તે ॥
(મારી આ ત્રિશુણાત્મક અલૌકિક માયાને તરવી મુશ્કેલ છે,
પરંતુ જે મનુષ્યો મારું જ શરણ લે છે, તેઓ આ માયાને
સરળતાથી તરી જાય છે.) માયા કેટલીયે મુશ્કેલીઓ નાંખે છે
પરંતુ જેવા તમે કૃષ્ણાને શરણો જાઓ છો, કે પછી કંઈ જ
મુશ્કેલીયેઠવાની રહેતીનથી.

શ્યામસુંદર: અમે એટલા બધા મૂર્ખ હતા કે હંમેશાં એમ જ
વિચારતા કે ભવિષ્યમાં હું સુખી થઈશ.

શ્રીલ પ્રભુપાદ: હા, એનું જ નામ માયા. એ ગધેડા જેવી છે.
તમે ગધેડા પર બેસો, પછી હાથમાં ગાજર લો, ગધેડો વિચાર
કરશો, 'જરા આગળ જદ્દા એટલે મને ગાજર મળશે.' પરંતુ
ગાજર અને ગધેડા બંને વચ્ચે હંમેશાં એક કૂટનું અંતર રહે છે.
એનું નામ જ ગધેડા. (બધા હસે છે.) દરેક જગત વિચારે છે, 'હું
જરાક જાઉં એટલે એ મને પ્રાપ્ત થશે, હું સુખી થઈશ.'

બોબ: આપનો ખૂબ ખૂબ આભાર...

**તમે ગધેડા પર બેસો, પછી છાથમાં ગાજર લો, ગધેડો વિચાર કરશો,
‘જરા આગળ જદ્દા ચોટલે મને ગાજર મળશે.’ પદ્ધતું ગાજર ચાને ગધેડા
બંને વચ્ચે હંમેશાં ચોક કૂટનું જાંતર રહે છે. ચોંનું નામ જ ગધેડો.**

શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા-લેના ભૂળ રૂપે

અધ્યાય- ૫

કર્મયોગ-કૃષ્ણાભાવનાયુક્ત કર્મ

કામક્રોધવિમુક્તાનાં યતીનાં યતચેતસામ् ।

અભિતો બ્રહ્મનિર્વાણાં વર્તતે વિદિતાત્મનામ् ॥૨૬॥

કામ-વાસનાઓ; કોધ-અને કોધથી, વિમુક્તાનામ્-મુક્ત મનુષ્યોની; યતીનામ્-સંતજનોની; યત ચેતસામ્-મનને સંપૂર્ણ સંયમમાં રાખનારની; અભિત:-નિકટ ભવિષ્યમાં સુનિશ્ચિત; બ્રહ્મ નિર્વાણામ્-બ્રહ્મમાં મુક્તિ; વર્તતે-હોય છે; વિદિત આત્મનામ્-આત્મજ્ઞાનોની.

- : અનુવાદ :-

જેઓ કોધ તથા સર્વ ભૌતિક કામનાઓથી રહિત થયેલા છે, જેઓ આત્મજ્ઞાની, આત્મસંયમી તથા પૂર્ણતા પામવા માટે સતત પ્રયાસ કરનારા છે, તેમની મુક્તિ નજીકના ભવિષ્યમાં સુનિશ્ચિત હોય છે.

ભાવાર્થ

મોક્ષ માટે સતત પ્રયાસ કરનારા સાધુજ્ઞનોમાંનો જે મનુષ્ય કૃષ્ણાભાવનાપરાયણ હોય છે, તે સર્વશ્રેષ્ઠ છે. આ તથનું શ્રીમદ્ ભાગવતમ્ (૪.૨૨.૩૮)માં નીચે પ્રમાણે સમર્થન થયું છે.

યત્ પાદ પંકજ પલાશ વિલાસ ભક્ત્યા

કર્માશયં ગ્રથિતમ્ ઉદ્ગ્રથયન્તિ સજનઃ ।

તદ્ભૂન રિક્ત મતયો યતયોડપિ દુર-
શ્રોતોગણસ્તમ્ અરણાં ભજ વાસુદેવમ્ ॥

“ભક્તિભાવે પૂર્ણ પુરુષોત્તમ પરમેશ્વર, વાસુદેવને ભજવાનો પ્રયાસ તો કરો! સકામ કર્માની ઇચ્છાને સમુલગ્ની નાટ કરી, ભગવાનનાં ચરણકમળોની સેવાના દિવ્ય આનંદમાં મજન રહેતા લોકો જેટલા પ્રમાણમાં ઇન્દ્રિયોના આવેગને રોકે છે, તેટલાં પ્રમાણમાં અસરકારક રીતે મહાન

સાધુજ્ઞનો પણ તેને રોકવામાં સમર્થ થતા નથી.”

બદ્ધ જીવોમાં સકામ કર્માના ફળ ભોગવવાની ઇચ્છા એવી તો પ્રબળ હોય છે કે મહાન પ્રયાસ કરવા છતાં આવી કામનાઓને વશમાં રાખવાનું મોટા મોટા ઋષિ-મુનિઓ માટે પણ બહુ કઠિન હોય છે. કૃષ્ણાભાવનાયુક્ત થઈ સતત ભગવાનની સેવામાં લાગેલો રહેતો તથા આત્મ-સાક્ષાત્કારમાં સિદ્ધ થયેલો ભગવદ્ભક્ત બહુ જલ્દીથી બ્રહ્મનિર્વાણ અર્થાત્ મુક્તિ પ્રાપ્ત કરે છે. આત્મ-સાક્ષાત્કારમાં તજ્જ્ઞ હોવાથી, તે સદા ધ્યાનાવસ્થિત હરે છે. આ વિષે સાચ્ય ધરાવતું ઉદાહરણ નીચે આપ્યું છે:

દર્શન ધ્યાન સંસ્કર્ણોર્દ મત્સ્ય કૂર્મ વિહંગમાઃ ।

સ્વાન્ય અપત્યાનિ પુષ્ણાન્તિ તથાહમ્ અપિ પચજ ॥

“માછલી, કાચબો તથા પક્ષીઓ દાઢિથી, ધ્યાનથી સ્પર્શથી જ પોતાનાં સંતાનોનું પાલન કરે છે. હે પચજ, હું પણ એમ કરું છું.”

માછલી પોતાના સંતાનોને માત્ર દાઢિ વડે ઉછેરે છે. કાચબો કેવળ ધ્યાન થકી જ પોતાની સંતતિનો ઉછેર કરે છે. કાચબી જમીન પર હંડા મૂકે છે અને તે પાણીમાં રહીને તેમનું ધ્યાન કરે છે. તેવી રીતે, કૃષ્ણાભક્ત ભગવાનના ધામથી ઘડ્યો દૂર હોવા છતાં કેવળ તેમનું નિરંતર ચિંતન કરવાથી ઉત્તે થઈ કૃષ્ણાભાવનામૃત દ્વારા તેમના ધામમાં પોતે જઇ શકે છે. તેને ભૌતિક સંતાપોની વેદના થતી નથી. જીવનની આ અવસ્થા બ્રહ્મનિર્વાણ કહેવાય છે, અર્થાત્ પરમેશ્વરમાં નિરંતર મજન રહેવાને કારણો જેમાં દુન્યવીસંતાપોનો અભાવ હોય છે, તેવી અવસ્થા.

હરે કૃષ્ણ હરે કૃષ્ણ હરે કૃષ્ણ હરે હરે ।

હરે રામ હરે રામ રામ હરે હરે ॥

भोटाभागना लोको पूछे छे के, “भगवानना भक्तोनुं पण मृत्यु थाय छे, अने जेओ भक्ति नथी करता तेमनुं पण, तो पछी बंनेमां शुं फरक पड्यो?” जो के भोटाभागना लोको आ विषय पर चर्चा करवा भांगता नथी. परंतु वैष्णवो शा भाटे भहान होय छे, आ सिद्ध करवा भाटे आवो, आ विषयनुं अवलोकन करीओ.

पहेली वात तो ए के वैष्णव मृत्युथी डरतो नथी. श्रीमद् भागवतम् (६.१७.२८) जणावे छे के एक भक्त स्वर्ग, नर्क अथवा मुक्ति त्राणेयने एक समान दृष्टिथी जुअे छे. जेओ भक्ति नथी करता, तेओ नथी जाणता के आ ज्ञवननी समाप्ति पछी तेओ क्यां जशे, अनिश्चितताना भयना कारणो मृत्युनुं नाम पण सांभणवा भांगता नथी. ज्यारे भक्तो जाणो छे के वर्तमान शरीरनो त्याग कर्या पछी तेओ भगवान पासे जशे. तेओ निश्चित अने निश्चित रहे छे.

अभक्तो भाटे ज्ञवननो अंत एक नवा भौतिक शरीरने जन्म आपे छे. व्यक्तिगत कर्मो अनुसार ते कोइ पण योनि होइ शके छे- वृक्ष, पशु, पक्षी, जंतु अथवा मनुष्य. भक्त आ शरीरनो त्याग कर्या पछी पुनः आ भौतिक संसारमां जन्म लेतो नथी, पण आध्यात्मिक जगतमां पोतानुं आध्यात्मिक स्वरूप प्राप्त करे छे. जेम के, श्रीकृष्ण भगवान भगवद्गीता (८.१५)मां कहे छे- “मने प्राप्त कर्या पछी भक्त आ हुः ओथी भरेल अस्थायी संसारमां पुनः जन्म नथी लेतो.”

जो आपणी एक आंगणी कपाइ जाय अथवा घडियाण

ओवाइ जाय अथवा कोइ दूरना संबंधी गुजरी जाय, तो आपणाने केटलुं हुः ख थाय छे. मृत्यु समये आपणे आपणा समग्र शरीर, समग्र संपत्ति, बधां ज संबंधीओने एक ज क्षणामां गुमाववाना छे. तेथी मृत्यु आपणाने भयजनक लागे छे. बीच बाजु वैष्णव आने प्रसन्नताथी स्वीकार करे छे, कारणा के तेमना भाटे मृत्यु शाश्वत अने आनंदबर्या ज्ञवननुं द्वार छे. आ तेमने पोताना सर्वप्रिय बंधु अने शुभचिंतक (कृष्ण) साथे भिलन करावे छे. आ संसारनी संपत्तिओने तुच्छ समज्ञने तेनाथी अलग थवानो तेमने कोइ शोक थतो नथी.

जो एक भक्त कोइ कारणावश पोतानी भक्तिने आ जन्ममां पूर्ण नथी करी शकतो, तो मृत्यु पछी तेने ऐवा अनुकूल कुटुंबमां जन्म भणे छे, ज्यां ते सुगमताथी पोतानी भक्ति ते बिंदुथी आरंभ करे छे, ज्यांथी तेणे पाछणना जन्ममां छोडी हती. (भगवद्गीता ६.४१). भक्ति न करनाराओ भाटे आ प्रकारनी कोइ सुविधा प्राप्त थती नथी.

अभक्त आ संसारमां ६०-७० वर्षना ज्ञवनने अत्यंत महत्त्व आपे छे अने क्यारेय भरवा इच्छतो नथी. भक्तो आ शरीर, आ संसार अने ज्ञवनने आवश्यकताथी वधारे महत्त्व नथी आपता अने तेथी तेओ तेने छोडवाना विचारथी अप्रभावित रहे छे.

केवण ज्ञवन ज्ञवनुं अधिक यशस्वी नथी, कारणा के पशु, पक्षी बधां ज ज्ञवे छे अने तेथी ते अधिक महत्त्वपूर्ण नथी शेष पानानं बर १६ पर